Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

Серло

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера дений ★ ШИНАРА, 22 ОКТЯБРЬ, 1985 ШУ. ★ № 127 (7162). ★ Мах 3 кеп.

Сийлахь-боккхача Октябра накъадолхаш

КЪАХЬЕГАМА ВАХТА

«КПСС XXVII съезда — хьинареча къахьегама 27 декадаІ» яхача девизагІа шерра социалистически ях йоаржаяьча «Аргунводпром» объединене болхлой дог гІоздоаха толамаш доахаш ба укх пятилетка тІеххьарча шера. Цхьаккха бутт дІабахийтабац цар шоаш тІанийца декхараш тІеххоачаш ца деш. Цудухьа ер шу доладелча дениз хІанзлехьа паччахьалкхен планал совгІа цар арахийцай 300 эзар сом мах бола товарни продукции 130 эзар сома маьха нормативно - цІена продукции. Заданел совгІа потребителашка цар ехнай бІаь эзар гаргга сома маьха тайп - тайпара продукци.

Производственни мощностехи балха хаахи бизза пайда а нийбеш къахьегар бахьан долаш объединене коллективо дикка тоадаьд укх шера ший деррига технико - экономически хьокхамаш а. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах кходаьд 317 эзар сом. Къахьегама овсарле лакхъяра задани ялх процент тІеххоачашъяьй. Укх шера планал совгІа объединене болхлоша пайда баьб паччахьалкхенна 28 эзар сом.

Уж толамаш доахача дизза дакъа лаьцад Берсанов Йоакъапи Шовхаев Нажмуддини керте латтача бригадаша. Уж хІанз къахьегаш я шийтталагІча пятилетка чотагІа.

Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 68 шу дузача цІейна сийленца накъаяхара доккхий декхараш тІа а нийца, шерра социалистически ях йоаржаяьча Назрановски трикотажни фабрика дукхача бригадаша башха - дика совгІаташ нийчдаьд цу дезача денна. Царна юкъе а хьалхалаттачарех я Джандарова Сельжан керте латтача 7 конвейера коллектив. ХІанзлехьа укх шера план дикка тІеххоачаш а я, тІадоагІача шера февраль бетта чотагІа къахьегаш я из. Паччахьалкхен планал совгІа таханарча денга кхачалехьа тийгад эзараш баракъаш.

Ишта хьинаре къа а хьегаш, хІара бетта план 110—115 процентал чухьнахьа кхоачаш ца еш хьайоагІа Лолахоева Люба, Дзарасова Галина, Камурзоева Фатима, Алиева Эсет, Хаштырова Фатима керте латтача бригадай коллективаш а.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Малгобекски районера хоамаш

ШийтталагІча пятилетка хьалхарча шера ка бола ялат дика хьувкъаде лерхІаш ба М. Горьке цІерагІча совхоза механизатораш. Интенсивни технологеІа дар 500 гектар а долаш, из хьалкхедергда цар 2500 гектара тІа.

Шоай низ дІакхоачар ду болхлоша тІехьа ца доалийташ ялат дІадийна дакхха гІерташ. Царна юкъе къаьстта белгалбаьннаб Богатырев Лахан, Мержоев Жабраьил, Алероев Асланбек, Даурбеков Руслан, Боков Хьасан. Цхьа ди дІадахийтац царех хІаране цаІи ахи балха норма кхоачаш ца еш.

* * *

Сихбенна ялатеи доакъареи культураш дІаювш боахк цу района «Кавказ» яхача совхозе а. Балха нормаш 160—170 процент кхоачашъеш лаьттана обработка ю Гусев Николая, Шагров Павла, Давыдов Николая. Хьинаре къахьег культураш дІаювш боахкача Еремеев Владимиреи Галкин Павелеи.

Укх гуратъа шоай дІаде дезе ялат дІадийнна бала боахк механизатораш.

* * *

М. Горьке цІерагІча совхоза хьайбаш леладераша тІеххоачашъяьй ийс бетта паччахьалкхенга шура, дулх, тха доххкара планаш. ХІара кхоабача Іаттагара цар яьккха шура 18 процент дукхагІа я. Социалистически яхье белгалбаьннаб Евлоева Либихан, Коригова Банати, Кукиева Меди. Ишта, Либихана хІара Іаттагара 3086 килограмм шура яьккхай. Ер шу чакхдалалехьа 4 эзар килограммага из дІакхоачае уйла йолаш а я. ШийтталагІча пятилетка чотагІа болх беш ба шоай планаш ханал хьалха кхоачашъяь Кориговаи Кукиеваи.

Жа Іушта юкъе хьалхара моттиг яьккхай Іоахарий хьалкхедара план 117 процент кхоачашъяьча Атаев Анзора.

* * *

Паччахьалкхенга хьайбай продукташ йоахаре планаш тІеххоачашъяьй «Кавказ» яхача совхоза фермай болхлоша а. Ишта, ийс бетта шура дІаеннай 705 тонн, план 675 тонн йолаш, хІаьта план 132 процент кхоачаш а еш дулх деккад 113 тонн.

Доаркашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай хІанзле шийшера план кхоачашъяьча Дергизова Амината. Цунца нийсбала гІерташ къахьегаш ба Исаева Алия, Халиева Сацита, кхыбараш.

* * *

Укх гурахье интенсивни технологеІа 500 гектара тІа кІа дІадийнад «Алханчуртский» совхозе. Из хьалкхедергда Мартазанов Миквила кулгалдеча коллективни подрядагІа къахьегача бригаде.

Из дІадийнад толашагІболча механизатораше Льянов Султана, Ахриев Мурада, Кононенко Ивана, Баркинхоев Хьусена, кхыбараша. Интенсивни технологеІа дар а тІехьа 1500 гектара тІа хьалкхедергда цу бригадерча болхлоша 1986 шера ка бола ялат.

Шоай низ дІакхоачар ду совхоза № 2 йолча отделенерча механизатораша а ялат сихен дикеи дІадийна дакхха гІерташ. Дийнахьа цаІи ахи балха норма кхоачашъеш къахьег Ваделов Салмана, Костоев Исроапила, Оздоев Ювназа, кхыбараша.

— 1986 шера ка бола ялат дика хьувкъадера тешшаме лерд йоллаш боахк тха совхоза къахьегамхой, — йоах парткома секретара М. Точиева.

Пятилетка хьалхарча шера 4200 гектара тІа хьалкхеергъя совхозе ка бола культураш.

С. СУРХОЕВ.

«КПСС XXVII съезда — хьинареча къахьегама 27 декадаІ» яхача девизагІа шерра социалистически ях йоаржаяь къахьегаш ба «Шалинский» совхоза болхлой.

Дукха говзанчаш ба цига шекара свеклаш дика хьувкъае ховш. Царех я Исаева Хьава (сурта тІа юкъе латтар), Бачаева Мелижа, Энгласова Совхант, кхыбараш. Шер—шера хІара гектара тІара 550—600 центнер шекара свеклаш йоах царех болхлочо. Цар ишта хьинаре къахьегарах совхоза аьттув боал паччахьалкхенга из культура йохкара план дикка тІеххоачаш а еш боахамашта юкъе яьржача социалистически яхье призови моттиг яккха.

Укх шера соахкарчул дукхагІа паччахьалкхенна шекара свеклаш дІаяла лерхІаш ба совхоза къахьегамхой. Шоай низ дІакхоачар ду механизатораша уж сихагІа хьаяьха а дІайихьа а яха гІерташ. Царна юкъе яьржача социалистически яхье хьалха ва КПСС член, Ленинен Къахьегама Цеча Байракхеи орденаш лелаеш вола Абдулаев Саламу (шоллагІча сурта тІа). Дика болх барал совгІа кагийча наьха хьехамча а ва Саламу.

Сийлахь - боккхача Октябре доккхийча къахьегама совгІаташца накъабаьхкаб совхоза болхлой.

Х. МУКАЕВ.
Автора тексти сурташ.

КЕРДАЧА ХЬИСАПЕ КЪАХЬЕГ

«Нефтемашремонт» яхача Грозненски контора коллективо толаме кхоачашъяьй XI пятилетка планаш. Карара шу чакхдалалехьа Малхбузен Сибарег1арча мехкдаьттахошта, мехкдаьттеи газовни промышленноста предприятешта, геологашта заданел тІех 10 миллион сома маьха запасни оатхалаш, инструменташ, хьамча-технически изделеш дІайоахьийтаргъя, дукхача оборудованена ремонт ергъя.

Чакхдаьннача шерашка товарооборота боарам шозза совгІа лакхбеннаб. Къахьегама овсарле лакхъялара бахьан да бригадни хьисапе болх белга а алапи лулга а вІаштІехьдаккхар. «Грознефть», «Дагнефть», «Грузнефть» объединенешка йолча оборудованена капитальни ремонт яра боарам 1,5 дукхагІа хинниаб хьалхарча пятилеткаца нийсбича.

«Нефтемашремонт» контораца гІулакх доагІача предприятешка 1,4 миллион сома маьха материальни маьхалаш хьагуча а яьха, царех пайда ийцаб.

Пятилетка шерашка укхаза хьалъяьй капитальни гІишлош, къаьначарна реконструкци яьй. Ханал хьалха болхбе йолаяллийтай механизированни складаш, котельни, столовни. Болхлошта къахьега а салаІа а дика хьалаш вІаштІехьдаьхад, хьайниллай здравпункт.

Кхоми хьурмати дара режим чІоагІ а еш, планал тІех кхояьй 100 эзар сома маьха паччахьалкхен средстваш.

«Грознефть» объединене предприятешка запасни оатхалаш, инструменташ, кхыдар централизованно лоаттаду.

КПСС XXVII съезда накъаболхаш лакха социалистически декхараш тІанийца къахьегаш ба «Нефтемашремонт» контора болхлой, инженерно-технически балхахой, гІулакхера нах.

М. Б. ЦИЦКИЕВ.

Мишта кхоачашду декхараш?

ТАРОНАШ ЙОЛЛАШЕ А...

Тоъал йоачаш хул Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз уллача моттиге. Хьаьна да лаьтташ, хий декхараш 4,2 эзар гектар а долаш. Кхашка, фермашка къахьегача наха юкъе дукха ба шоай балха говзанчаш, гІулакх ховш бола специалисташ.

Цу хьалашка, хетаргахьа, доккхий толамаш даха дезаш яр колхоз. Цхьабакъда, из ишта дац. Масала, карарча пятилетка хьалхарча шера хІара кхоабача Іаттагара 2133 килограмм шура яьккха хиннаяле, соахка 1932 килограмм мара яьккханзар.

Хадданза тІакхеташ да юртбоахама продукцега дІадодар а. Цхьа центнер шура яккхарга 1981 шера дІадахийтар 35 соми 80 кепиги хиннадале, соахка 42 соми 83 кепиги хилар, хІаьта ялат кхедарга — 70 кепиг, коартолаш — 4 соми 30 кепиги, генараш — 9 соми 31 кепиги тІакхийтар. Цудухьа хІанзле паччахьалкхен 15 миллион сом декхар тІадисад колхоза.

ХІана нийсденнад из ишта? Цу хаттара жоп дала хала дац. Геттара во пайда эц укхаза лаьттах, хий дуллачох къаьстта а эцаш. ЙоагІачул кІезигагІа ехк кхашка органически минеральни удобренеш, ма эшша хий диллаш. Цудухьа лоха хул юртбоахама культурай хьувкъам. Из бахьан долаш хІара шера кхоачашъяц доакъар Іалашдара планаш, Іа чакхдоалаш из кхыча боахамашкара ийде дезаш хул шозза дукхагІа мах а телаш. Хьайбаш цамогаш а хулаш дукха дов.

Ла йиш йоацаш во лелаю техника а. Дукха йох, тоаца еш латташ а кІезига яц. Кхашкара, кхыча производственни участкашкара балхаш дара эшачул дукхагІа йоаю доагора - смазочни материалаш. Йоакхо яц юртбоахама культураш цІена чуэцара. Цунна тешал деш цхьа масал доаладе безам ба. 154 гектара тІара ВИР-42 яхача сортах йола хьажкІаш чуэцача нийсвелар со кхо кІира хьалха. Укхаза вар цу колхоза парткома секретарь В. П. Коржуков а. Комбайнераша геттара дукха хьажкІаш ютар кхай тІа. ХІара гектара тІара хийцца шин центнерга кхоачаш гулъе йиш йолаш яр уж. Из гуш вар парткома секретарь а. ЛаьрххІа нах а оттабаь хьалохьаергъя оаха уж, аьнна дош делар.

Цул тІехьагІа диъ-пхи ди даьлча командировке ваха цІавоагІаш цу кхай тІа латта легковой автомобилаш, вордаш яйра сона, чуийнна шоашта хьажкІаш лохьаеш боахкар нах.

Цхьан хана сайга дош денна Коржуков цхьаннахьара кораванзар. Цунна меттел парткома керда секретарь хержа хиннавар...

Ялата хьажкІаш чуэцара балхаш хІанз а чакхдаьннадац цу боахаме. ХІаьта кхай тІа ахкийсараш хьагулъеш колхозера саг вац.

Ишта бе-башха боацаш болх фу кхыча производственни участкашка а. Цу хІаман бала кхоачаш яц колхоза правлени, партийни, профсоюзни организацеш. Масала, соахка шелъенначул тІехьагІа хьа ца йоахаш 52 гектар коартолаш, 15 гектара тІара сом бисар.

Культурни даьгІенаш а яр колхозе. Уж аьха дІаяьхар, 560 эзар сом колхоза зе а деш.

ЦхьайтталагІча пятилетка укх тІеххьарча шера паччахьалкхенга планагІа 3500 тонн шура, 580 тонн дулх, ши эзар тонн ялат, пхи эзар тонн коартолаш, кхыйола культураш йохка езаш я цу боахама коллектив. Из цу декхарех лоархІалц. Масала, дІабахача ийс бетта 391 тонн шура тІайисай колхоза. Цу юкъа 763 бежан тІерадаьннад, е соахкарчул 110 бежан дукхагІа.

Шеко а йоацаш кхоачашъергъяц укх шера паччахьалкхенга коартолаш йохкара задани а. План 140 центнер йолаш, хІара гектара тІара 90 центнер гаргга мара ялац.

Хьалха йоккха опыт йолча кхаш леладечо Козлова кулгал а деш, колхозе дІа мел ю коартолаш кхеяра лаьрхІа механизированни отряд вІашагІъеллаяр цу боахаме. Нийса даь хІама а дар из.

Дика хьувкъайора Козлова ший новкъосташца из культура. Цкъаза хІара гектара тІара 200 центнерал дукхагІа коартолаш чуяхьар. Цхьабакъда, укх шера дІаяьккхар из отряд. Коартолаш ерригача бригадашта юкъе йийкъар. Цунах хьахинна пайда а гуш ба хІанз. Ишта, ца доагІа, производствана новкъарле ю гІулакхаш чакхдоах кхыча участкашка а. ХІаьта района кулгалхой хІанззе а оарцагІа ца боалс тІехьагІа меттаоттае хала хургдолча хьалага дІакхоачае мегаш я колхоз.

М. ХАМАТХАНОВ.

ПКК совещане

Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений Политически консультативни комитета аргІанарча совещане дакъа лаца 21 октябре Москвера Софие дІаяхар КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачев керте латта советски делегаци.

Делегацеца ва КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. А. Громыко, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель Н. И. Рыжков, КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкаштарча гІулакхий министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, СССР оборона министр Советски Союза Маршал С. Л. Соколов, КПСС ЦК секретарь К. В. Русаков, арахьарча торговле министр Б. И. Аристов.

Аэродроме делегаци накъайоаккхаш бар КПСС ЦК Политбюро членаш Г. А. Алиев, В. И. Воротников, В. В. Гришин, Е. К. Лигачев, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидаташ П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, Н. В. Талызин, КПСС ЦК секретараш Б. Н. Ельцин, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, В. П. Никонов, кхыбола новкъостий.

Делегаци накъайоаккхаш хиннарашта юкъе вар СССР-ера НРБ посол Д. Жулев.

* * *

Цу дийнахье советски делегаци Софие кхаьчар.

Аэропорте урагІъяхийтаяр СССР а НРБ а паччахьалкхен байракхаш. Делегацена накъавенавар БКП ЦК Генеральни секретарь, НРБ Паччахьалкхен Совета Председатель Т. Живков, БКП ЦК Политбюро член, НРБ Паччахьалкхен Совета председатель Г. Филипов, БКП ЦК Политбюро членаш Д. Джуров, П. Йотов, М. Балев, О. Дойнов, П. Младенов, Т. Божинов, Ч. Александров, БКП ЦК Политбюро членалла кандидаташ А. Луканов, Г. Атанасов, Г. Йорданов, Г. Стоичков, А. Стоянов, П. Дюлгеров, БКП ЦК секретараш А. Станишев, С. Михайлов, В. Цанов, К. Зарев, Э. Христов, болгарски земледельчески халкъа Союза секретарь, НРБ Паччахьалкхен Совета председателя хьалхара заместитель П. Танчев, БКП Центральни контрольно - ревизионни комиссе председатель С. Караджов, общественноста викалаш.

Накъабаьхкараштa юкъе вар НРБ-ера СССР посол Л. И. Греков.

М. С. Горбачев а Т. Живков а сийлен караула строй на юхе гІолла чакхбаьлар. СССР а НРБ а паччахьалкхен гимнаш яьхар.

(ТАСС).

Съездагара съездага

ТХА ЗАВОД—ТХА СИЙ

ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода тІеххьарча пхе шера арахецача промышленни продукце боарам 11 миллион сом гаргга лакхбеннаб 1980 шера хинначунца нийсбича. Цу юкъагІа культурно - бытовой лоархІам бола продукци а 11 миллиони 245 эзари сом дукхагІа хиннай. ДегІанхай къахьегама овсарле, дикагІа пайда эц керттерча фондех.

Планаши социалистически декхараши кхоачашдеча дика хьокхамаш даьхад литейно - прессовни, ремонтно-механически цехий коллективаша. Доккхал а деш цІераш йоах оаха тахан коллектива хьокхам а луш, производстве хьалха латтачар: Халгуева, Котиева, Сагова, Могушкова, Дахкильгова, Шадиева, дукха а кхычар.

1981—1985 шерашка керда цхьайтта издели хьа а яь, уж серийно арахеца доладеннад тхо. Оаха хІанз арахецача 13 изделех шоай технически характеристикашна дилла-ча 8 издели дунен дикагІйолча образеций боарамагІа я, хІаьта цхьайолча параметрашка диллача царел тІех а йоалл.

Карарча шера чакхдала дезаш да «ИЭ-1032-А2-1», «ИЭ-10379» машиний опытни образецаш хьаяра балхаш. Ишта чакхдаргда материалаш теда кІод, линолиум теда электроинструмент хьаяра балхаш а.

ШийтталагІча пятилетке дезаш дукха да. Арахецача ерригача сверлильни машиний патронаш хир а доаккхаш чІоагІъеш хургъя, цар кхестара сихал электронни регулировка йолаш хургъя. Басар тохаш йола «СО-12Б», СО-13Б» яха моделаш, «СО-5Б» агрегаташ, «ИЭ-9702 А» яха заточни машинаш серийни арахеца йоалалургъя.

ШийтталагІча пятилетка арахецача продукце боарам 50 процент лакхлургба, пятилетка чакхйоаллаш 40 миллион сомага дІакхоачаргъя из.

Завода арахец бахача наха лаьрхІа пхе тайпара дола товараш. Уж наха чІоагІа хоат-таш а эцаш а да. Цунца цхьана товараш дукхагІа арахецара къоастаде дезаш а дукха да тха. Эггара хьалха дикал лакхъе еза цар. Цу дешай тахан уйла еш да тхо.

Партеи правительстваи решенешка цкъа санна дукхаза а белгалдаьхад халкъа рузкъа кхоми хьурмати делга. Цу деша хадданза теркам тІалоаттабу заводе. Материальни энергетически ресурсайи кхом бара пхе шера лаьрхІа программа оттаяьй оаха. Дукха да цу юкъагІа даь. Алхха укх шера чакхбаьннача 9 бетта завода коллективо кходаьд 12 тонн Іаьржачен 6 тонн бос болчен металла, 870 эзар квт. электроэнерги, 3400 г/калори йовхал. 22 тонн условни доагор.

Кхояьча материалаша, энергоресурсаша таро ялар В. И. Ленин ваьча денна хетаьча субботнике уж материалаш дІа а ухийташ болх бе, 34 эзар сома маьха товарни продукци арахеца.

Завода администраце, партийни а профсоюзни а организацеша дукха ду болхлой вахара а къахьегама а хьалаш тоадара. XI пятилетке хьал а даь, эксплуатаце дІаденнад 65 квартира йола цІа, укх шера хьалде доладаьд уж мисел квартираш йола цхьаькха а цхьа цІа. Болх беш я завода салоІа база, профилактори.

Къахьегама овсарле лакхъяра, дисциплина тоаяра, социально - бытовой гІулайхаш къестадара тха белгала аьттув баьнна бале а, динза дика, теркам тІабахийта безаш дукха да.

Парте экономически политике керттера дар да тахан Іилман - технически революци сихъелга. Дувцар да кердача тайпара дегІаахарах, производства структура эргаяккхарах, доал дара эффективни йолча формашка довларах. Ишта хила дезилга белгалдаьккхад партийни документаш тІа.

Завода администраце, партийни бюрос хІанз а де доагІар даь дац хьалха латтача предприятей опыт а дикагІйола технологи а юкъейоалаяра. Заводе увттаеш йола мероприятеш дукхагІча даькъе тІалеста яц завода производственни низаш совдахара, къахьегама овсарле эффективно дегІаахара. Керттера производственни фондаш, станочни а прессови а оборудовани кердаяхара процесс мелалел. Йолча оборудованех а бизза пайда эцац. Ишта, № 43 йолча цехе латтача прессех-ах автоматех йоалла тІахьожам лоаттабу электронни система дІа а кхесса механически пускателаш увттаяьй, сеца латташ дукха ха йоаккх литейно - прессови цехерча (цеха нач. М. М. Вакхаева, парторганизаце секретарь О. А. Точиев) импортни термопласта-автомата. Кастаста йох полимерни покрытеш еш йола ливи, болх беш яц роботий серех йола литейни машина.

Дукха а шераш да зубофрезерни станокаша а болх ца бу, механически цехе (нач. М. Ю. Хутиев, парторганизаце секретарь А. Д. Могушкова) латта гидрокопировальни, алмазно - расточни станокаш дукхагІйолча хана сайца латт.

КІезига дийцадац оаха уж дешаш партбюро заседанешка, собранешка. Дувцарах хайра хІама эргадаьнна тоалуш дац. Цхьаболча новкъосташа гІулакх тоадара эшар ца а лехаш, шоашта тІера бехк баккха гІерташ бахьанаш лех.

Цхьаболча цехий а отделий а кулгалхошта хет керда техника юкъейоалаелга дича а ца дича а мегаргдолаш хІама санна. Ишта из хилар бахьан долаш тІехьайоах керда изделеш арахецара оттаяь ханаш, дукхача а маьха продукци хьа ца еш юс.

Тахан йоккхача а зІамигача а звенона керте латташ вола саг психологически хувцавенна а заманца ког боаккхаш а хила веза, оарцагІъяккха еза цо ше кулгалдеш йола коллектив хьалхашка латта декхараш кхоачашдара. Партийни организаци декхарийла я хІара сага бехктокхам айбе, кхоачамбоацараш гучадаха а уж дІадаха а.

1986 шера январь бетта дениз тха завод болх бе безаш я йоккха масштаб йола экономически эксперименташ чакхйоахача хьалашка. Планировани еча а боахама гІулакхаш къестадеча а завода бокъонаш шеръю цо, дай хьисапе къахьега Іомабу, наьха бехктокхам лакхбу. Ма дарра аьлча, таханарча дийнахьа из эксперимент чакхъяккхара оаха даь хІама дац, цу гІулакха лакхехьа латтача органашкара инструктивни документаш хьакхаьча дукха ха яле а. Цхьацца бахьанаш а доахаш, эксперимент ец да тхо яхаш шераш а ца доахаш, боахама доал дара эша система лоаццача хана хьае еза.

Ховш ма хиллара, кадрах тийша да деррига а. Укхаза а цІенхаштта кхоачамбоацараш а да тха цу балха тІа. Хайра яц кулгалхой хьахержара эшаш йола резерв, тоъац квалифицированни кадраш, йолчарех а эца беззача тайпара пайда эцац. Завода администраци юхаувзалу кулгалдеча посташка кагирхой хьежабара, хІара дийнахьа яхар мо, царна новкъостал дац. Заводе практически долаш дац конкурсах чакхваьннача мара кулгалдеш йола моттиг дІа ца лулга.

Вай лахе мел дийцар пайда ца эцаш йиса резерваш я. Уж юкъе йоалаянза яргІяц. Цунца дувзаденна да къахьегама овсарле лакхъелга, продукце дикал тоаелга. Цу гІулакха тІалеста ба партбюро болх.

Б. ТОРИЕВ,
ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода партбюро секретарь.

Оарц дала!

ИШТТА ДОЙ НОВКЪОСТАЛ?

Гурахьа дІадув ялат, хьажкІаш, шекара свеклаш чуэца йолайича шоай транспорт тоъац Назрановски района «40 лет Октября» совхоза. Цудухьа республика кхыча организацешкара новкъостал ца дийхача а ялац.

Ялата хьажкІаш чуэца гІо де «Сельхозтехника» Назрановски района отделене къахьегамхой баьхкар укх шера 55 автомашина а йоалаеш. ХІаьта шекара свеклаш, хьажкІаш дІакхахьа еза ха хьатІакхаьчача царех а кхоачам хиланзар. Транспортаца гІо дар дийхар республика тайп - тайпарча организацешкара. «Сельхозтехника» республика объединенера — 10, «Чечингстройтрансера» — 20, «Грознефть» объединенера — 7 автомашина яйтар. Фу хилар дІахо?

14 октябрь, сайрийна ялх сахьат доалаш латта ха. Тхо да совхоза директора Беков Мурада кабинете. Даггара телефон еттаж ва из Назране.

— Сона а ца хойташ «Чечингстройтранс» объединене шоай машинаш дІайигай совхозера, болх юкъагІа а бита. Района кулгалхошта хІама хой цох? — хеттар цо.

Бакъда, цунна духтІавала маганзар директора. Цу машинех дар районе а ховш дацар.

ХІанз, совхоза кхашка хьаяьха 3000 тонн шекара свеклаш, хьатта 2300 тонн хьажкІаш ядача, хІаьта чуэца езаш уж кхы а эзар гектара тІа йолча хана, совхоза новкъостала яхкийта шоай машинаш, сагага хаьтта хІама а доацаш, дІайигай «Чечингстройтранс» объединене кулгалхоша.

Совхоза директора дагадоаллар кхетаде хала дац. Дибийса ца къовсаш наха хьалкхеяь шекара свеклаш, хьажкІаш йовра кхер из. Йоачаш дІайолаелча фу дергда. Свеклаш дукха хІама ца юсаш хьаяьха яле, хьажкІаш-м хІанзчул тІехьагІа эзар гектара тІара чуэца езаш ма йий...

Новкъостала баьхкараша цу тайпара мара гІулакх ца дой хьувкъама тоъал доккха дакъа дов тарлу.

Х. МАГОМЕТОВ.

✦

Пхи шу совгIа ха я КПСС члена Арсаева Лунзас птичница йолаш Шалински районна «Кавказ» яхача фабрика къахьега. Цу юкъа йоккха балха опыт карайерзайна цо. Шийн йиш дIакхачар ду тIера ца ювлийташ кIорнгаш хьалкхее гIерташ. ХIьата толамаш а доох. План тIеххоачаш а еш 13,2 грамм дозал IотIадеттаху дийнахь буси цо гIулакх деча хIара кIорга.

СУРТА ТIА: «Кавказ» яхача птицефабрика хьалха латта болхло Арсаева Лунза.

З. АМЛИЕВА сурт.

✦

ВАХАРА ХЬИСАП—СОВЕТСКИ

ДАЬШТА ТIЕХЬА—КЪОНГАШ

Грозненски районе дика бовзаш ба ХусейновгIар барттайна дезал. Укх шерара хьувкъам чуэцаш «Молочный № 1» яхача совхоза кхашка къахьегаш хилар цар дезалера ялх саг —да Мохьмади вин воIи йоIи. «Хьувкъам-85» дикагIеи цхьаккха хIама ца дойташи чуэцара совхозе вIашагIъеллар комсомольско-кагирхой отряд. Цунна кулгалде мала хьожавергвар-те, аьнна хаттар оттанзар совхоза парткома хьалхашка—массане а яьккхар цхьа цIи яр — Хусейнов Абоязит. Из ва Мохьмада вокккхагIвола воI. Массанена а ховра коммунист А. Хусейнов дика специалист, кагирхой хьехамча, ший деша да волга. Дика хов нахаца дувца, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара уж шийна тIехьбаха, царца безаме ва, эшачоа гIо ду, бакъда цхьаккха оза-безам ца беш цIенхаштта доагIар хьадех шийца уллув къахьегаш барашкара, гешт дац ледарлонаш а ювлийташ, эсала болх беш волчоа, бакъдар духхьала-дIаолаш ва. Уж дика оамалаш йоахкаш из хиларах беннабар Абоязитах парткома а администраце а тешам.

Иштта из хьалкхеваьр ва династи вIашагIъеллар — дезала да Хусейнов Мохьмад. 1959 шера денз къахьегаш ва из укх боахаме. Цу юкъа ца беш юртбоахама цхьаккха болх бисабац, хIаьта хIанз из ва совхоза комбайнашта гIулакх дара механик. Техника, къахьегам, каралаьца гIулакх деза а цунна тешшаме хила а, наьха мотт бовза, царца барта вaха, лаьтта дукха деза Iомабаьб ший дезал, цудухьа уж бахьан долаш цIийвала вийзавац даь хIанзалца. Бригада коммунисташа Абоязит шоай вожакалла хержав. Совхоза сий лакха лоаттадар керттердар лерхI ахархочо. ХIара агрегата балха бIарг лакха, нийсденна кхоачамбоацар дIаданкха, парторгаца, специалисташца, совхоза директорца тайптайпара дешаш къоастаде а кхоавеш, ялат хьонхачеи из оардачеи хьалхле дIа ца луш къахьегар цо.

ВокккхагIволча вешийна дукха тIехьа ца вусаш болх беш вар дезалера шоллагIвола Руслан а. Укх шера диазлагIа кхай тIа араьккхай цо ший комбайн. 1980 шера Октябрьское яхача юртара юкъера школа йистеяьккхачул тIехьагIа чIоагIо йир къонача зIамсаго ше механизатор хургхиларах. Дош кхоачашдир. ХIанз дикагIча механизатораштa юкъе йоах цун цIи совхозе. Ши бутт совгIа ха я новкъостаща тешам а бенна парте члена кандидаталла из дIанийца, хIанз кийчлуш ва из юртбоахама институте деша оттара. Цун вахаре лоархIаме я уж ши событи. Ший даьгара, вокккхагIволча вешийгара масал а эцаш, шийна ховр дIахьех хIанз шийл зIамагIбараштa. Штурвальни а волаш шийца цхьана комбайна тIа болх бе вигар Руслана 9-ча классе деша вагIа ший зIамагIа вола воша Ильяс.

ХIаьта из санна бола дешархой кIезига бацар укх шера совхоза кхашка къахьегаш. Комсомольско-кагирхой отряда керттера белгало я хIанзза дийша баьнна кагирхой цунна дукха чубоагIаш хилар. Уж ба укх шера школа йистеяккха бола кагирхой Абдуев Альбек, Антиев Руслан, Ивахненко Игорь. Уж деша баьгIача Алханкалински УПК царна деннад геттара чоалхане йола юртбоахама техника лелаяра бокъо луш дола удостоверенеш. Дийша баьнна раш ца цхьана штурвальнеш а болаш къахьегаш бар Т. Покидаев, И. Ахматханов, Р. Курбанов, М. Таймасханов, С. Иверщень, дукхха кхыбараш. Царех цхьанне Таймасханов Мамеда мара йистеньккхаяц 10 класс, хIаьта вожаш хIанз а дешаш ба.

ЗIамига бале а вахаре чIоагIа нравственни позици дIалаьцай бераша, бокккхагIчарна тIехьа механизатораш а хинна мехка Кхачан программа, доккхий социально-экономически декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъалаца чIоагIо яь ба уж.

Уж оамалаш йоахкаш кагирхой хьалкхебеча доккха дакъа юкъедихьад ХусейновгIар династи дIайолаяьча Мохьмада. Цун воIаца Ильясаца цхьана дешаш ба Курбанов Рамзани Ахматханов ИбраьхIами, доттагIий хилара тарра каст-каста гуллу уж Ильяс волча, хIаьта Мохьмада дукха дувц царца ший профессех лаьца. дIахкетабу кагирхой лаьттан тIа болх бар мел сийле йолаш гIулакх да. Каст-каста воагIа къахьегама ветеран ший къонгаша дийшача школе. Бераштa ший а ший новкъостий а балхах дувц, тIахьех уж а механизатораш хилара, кхаш леладерий болх хестабеш къамаьлаш ду цар даьшца, ноаношца. Цу гIулакхо дика лар ют берий а цар дай-ноаной а дегашка, дукха тамашийна дац дукхагIбола выпускникаш шоай совхозе болх бе бусаш хилар. Коммуниста М. Хусейнова, цун дезала вахар къаьгга масал да массанена а.

— Са бокккхагIбола вежарий а иштта бисар боахаме къахьега, со а механизатор хила дага ва тхоай дезалера бокккхагIбараш санна, — яхаш дувц Ильяса. — Со а ва из де дагахьа, — тIатох ший новкъоста тIехьа чувенача Курбанов Рамзана. — Соахка 10 класс йисте а яьккха ший новкъостаца Шуипов Султанаца цхьана кIа хьоkхаш вар са комбайнер-хьехамча хинна Абдуев Альбек.

Цар шинне совхозе хьалхареи районе шоллагIеи моттиг а йоаккхаш 800 гектар хулача майда тIа кIа хьекха Iодиллар. ХIанз Султан «К-150» яхача трактора тIа болх беш ва. Иштта керда комбайнаш еннай укх шера дийша баьннача Антиев Русланаи Ивахненко Игораи. Цо тешал ду къонача кадрай тха совхозе йоакхо елга.

Хусейнов Мохьмад санна хьехамчаш шортта ба тха боахаме, цудухьа школа йистеяьккхача дIахо заочно деша а даха, механизатораш хила безам ба тха.

ХIаьта фу хетт цох даьшта-ноаношта? Са хаттара жоп луш Абдуев Iалаудина, Албека дас, вела а къежа аьлар: «Геттара раьза да тхо, сои Мохьмади, тхоай дезалхой тха новкъа бовлара, тешшаме тха тIехье я из. 26 шу совгIа ха я оаха совхозе болх бу. Мохьмада пхи дезалхо механизатораш хинна баьннаб, хIаьта са вокккхагIвола воI а совхозе болх бечара вахав Советски Эскаре гIулакх де. ХьатIадоагIача шерара хьувкъам чуэцаш юха а кхай тIа арайоаккхаргья цо ший комбайн».

Царца, боахама ветеранашца, коммунисташца дагавоалаш даьча къамаьлах гуш да совхозе къонача механизаторий йоакхо елга, боагI-боагIача цар хьашташка, безамга хьежжа уж дIанийсбелга, цудухьа ала йиш я укхаза кадровий проблема йиза къоастаяьй, аьнна. Шоаех беннача тешама дизза жоп луш дика къахьег ХусейновгIар, АбдуевгIар, дукккхача кхыча династей викалаша.

А. КРУТИКОВ.

«Грознефть» объединенена чуйоагIача ремонтно-гIишлон управленена, Старопромысловски района гIишлош еча организацешта юкъе социалистически яхье когаьшнарг а даьрхIа, дIабахача нийс бетта хьожаяьй хьалхара моттиг. Цу юкъагIа генподрядагIа кхоачашдаь балхаш 109 процентa шоай низаца дараш 112 процентa хиннад РСУ. ХIаьта капитальни гIишлош хьалъяра план дикка тIеххоачашъяьй.

ДИКАГIА ЛОАРХIАЮ

Управлене партбюро секретара Таранов Игорь Ивановича йоах: «Укх дIабахача йис бетта виъ саго прогулаш яьй тха управлене, хIаьта цхьа саг корта бохабу малараш мелара балхара дIаваккха а вийзар. Дисциплина чIоагIъяра доккха гIо ду тхона профилактика совето».

РСУ болх беш бола нах дукхагIа бараш города гаьна йоацаш ядача юрташкара хьакхувлаш ба. Цхьабакъда, из иштта дале а саг балха тIехьависа моттиг нийслац укхаза. ХIана аьлча, нах хьакхувла транспорт дика лоаттаю Грозненски Ташкалински УТТ-ша.

Управлене шерра йовзийт хьалхалаттарий опыт, хIаьта цу тайпара нах укхаза шортта болаш а ба. Царех лархIа йоагIа цхьайтталагIа пятилетка кхоачашъяь, йола Гойтамирова Аймане кулгалду отделочникий бригада. Цун хIара болхло кIезига яле а шишша говзал йолаш вз. Цар на хов штукатурка е, кизгаш тоха, малярни балхаш де. 1978 шера денз ерригача РСУ цIаккха а шийгара хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьайоагIэ бригада. ХIаьта цун толамаш дукхагIча даькъе Айманена лерттIа болх вIаштIехьбаккха харах, хIара сага дег чу кхача харах тийша да.

Управлене иштта дика къахьегарца белгальыннай Кривенков Евгений Ивановичъ кулгалду слесарий - монтажникий, Крымов Сергей Васильевич керте латта комплексни бригадаш. Цар дакъа лоацаш ханал хьалха хьалъяь а яьха объекташ дукха я укх пятилетка шерашка. Царех я «Нефтяник» яхача совхозера йоккха теплични комплекси Гойт - Кортера йIовхала паропроводи.

У. АЗАМАТОВ.

РЕСПУБЛИКА ИНДУСТРЕ КЪАХЬЕГАМА МУЛАШ

1985 шера нийс бетта Нохч-ГIалгIай АССР-а промышленносто Паччахьалкхен план кхоачашъяра итогех

Парте XXVI съездеи цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумийи решенеш вахаре чакх а йоахаш, цхьайтталагIна пятилетка план ханал хьалха кхоачашъяра шера, социалистически яхь йоаржаьча Нохч-ГIалгIай промышленноста болхлоша толаме кхоачашъяьй продукци маьхала яккхарен наделей дукхагIдола тайпаш арахецарен 1985 шера нийс бетта программа.

Продукци маьхала яккхара 1985 шера нийс бетта план 100,8 процент кхоачашъяьй, цу даькъе Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета чуйоагIача промышленносто — 102,9 процент.

Промышленноста цхьадолча доакъошка продукци хьаяр дегIаденад 1984 шера нийс бетта хинначул дIахорча боарамагIа: химически промышленность — 3,3 процент, машинашъяри металлообработкеи — 5,4 процент, гIишлон материалий промышленность — 1,6 процент, полиграфически промышленность — 3,2 процент.

ОБЪЕДИНЕНЕШЕИ ПРЕДПРИЯТЕШЕИ ПРОДУКЦИ МАЬХАЛА ЯККХАРИ ХЬАЕШЪЯР ДЕГIААХАРА ТЕМПАШИ ХЬАХЬОКХ ДIАХОРЧА ДАННЕША:

	1985 ш. 9 бетта план кхоачашъяра процент	1985 ш. 9 бутт процентащца нийсбича 1984 ш. 9 беттаца
«Грознефтеоргсинтез» производственни объединени	100,4	95
Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединени	102	91
Грозненски ремонтно-механически завод	100,6	110
Карабулакски химически реагентий завод	100,5	114
«СевКавнефтегазпереработка» яха производственни объединени	107	90
«Красный молот» завод	99,0	108
СССР 60 шу дизара цIерагIа йола «Оргтехника» яха производственни объединени	103	105
«Промавтоматика» НПО опытни завод	111	120
«Пищемаш» завод	94	101
ГI. Ахриева цIерагIа йола «Электроинструмент» завод	100,8	106
«Трансмаш» завод	100,1	100,2
Электромеханически завод	100,5	103
Медицински инструментий завод	100,9	107
«Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментальни завод	105	107
Биохимически завод	95	101
«Грозэнерго» районни энергетически управлени	101	99,5
«Терек» яха Нохч-ГIалгIай производственни мебельно-дахчан хIамаш ю объединени	91	98
«Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни завод	102	104
Цементни завод	92	104
ГIишлон управлене Грозненски аьшкбетона конструкцей завод	100,4	99,0
«Чечингсельстрой» треста аьшкбетона конструкцей завод	111	97
«Аргунводпром» обединени	100,7	106
«Чечингушводстрой» гIишлон управлене Аргунски аьшкбетона изделей завод	106	95
Хьун боахама министерство	101	104
Назрановски трикотажни фабрика	116	102
Производственни швейни объединени	96	101
Грозненски кога гIирс бу фабрика.	86	90
Грозненски кондитерски фабрика	110	139
Грозненски йий доаккха завод	100,1	94
«Чечингконсервпром» производственни объединени	103	100,5
Шурий промышленноста производственни объединени	102	103
Дулха комбинат	106	113
«Чечингушвино» производственни объединени	108	93
Ялата продуктай Нохч-ГIалгIай производственни управлени	99,0	88
Грозненски экспериментально-механически завод	103	103
«Чеченингушстройматериалы» производственни объединени	100,0	99,6
Кхачан промышленноста министерство	106,1	101
Моттигерча промышленноста министерство	102	99,2

ПРОМЫШЛЕННИ ПРОДУКЦЕ КЕРТТЕРА ТАЙПАШ ХЬАДАР ХЬАХЬОКХ ДIАХОРЧА ДАННЕША:

	1985 ш. 9 бетта хьаь продукци	1985 ш. 9 бутт 1984 ш. 9 беттаца нийсбича процентащца
Электроэнерги — млн. киловатт-сахьат	1950	99,4
Газ — млн. кубически метр	1398	91
Мехкдаьтта аппаратура — млн. сом	6,2	106
Насосаш	504	87
Скважинаш караерзаяра йола цементировочни агрегаташ	633	105
Хица тIоанаш лелхийта агрегаташ	116	99,1
Тракторни прицепаш — эзар	10,9	102
Макхаш — эзар	434	106
Трансформаторни подстанцеш	1143	100,4
Электрофотографически аппараташ	1782	98,9
Механизированни гIишлон-монтажни инструмент — эзар	149	169
Етта кирпишк (колхозаша яьр йоацаш) — млн.	120,2	96
КIир — эзар тонн	30,1	100,3
Гипс (алебастр) — эзар тонн	8,8	105
ВIашагIхетта аьшкбетона конструкцеши оатхалаши — эзар куб. метр.	168	104
Цемент — эзар тонн	446	106
Хьаара эза хьу (колхозаша кийчъяьр йоацаш) — эзар куб. метр	62,8	98
цу даькъе ардакх йоаккха хьу — эзар кубически метр	44,5	106
Ардакх (колхозаша яьккхар йоацаш) — эзар куб. метр.	29,6	101
Фаттан хьекха фанера — млн. кв. метр	5,4	126
ТIеханахьа дувхаду пазата барзкъаш — эзар	340	96
Чухьанахьа дувхаду пазата барзкъаш — млн.	5,1	105
Швейни изделеш — млн. сом	51,6	109
Телата кога гIирс — эзар пара	1555	94
Пачхьалкхен ресурсай бийдалах даьккха машадаьтта — тонн	881	99,9
Мерзача шурий продукци — эзар тонн	54,7	105
Нахчаш, же яраши хьаьна яраши тIехьа — тонн	1780	99,3
Кондитерски изделеш — эзар тонн	5,5	114
Маькхи маькха-булочни изделеши — эзар тонн	57,2	99,6
Макаронни изделеш — эзар тонн	4,2	107
Консерваш (колхозаша яьраш йоацаш) — млн. условни банка	132,9	111
Йий — эзар дал	930	94
Минеральни хий — млн. ахлитраш	13,0	107
Корта бохабеш доаца малараш — эзар дал	400	126
Дулх, цхьоалагIча категорех йола субпродукташ а тIехьа (промышленносте даьккхар) — эзар тонн	13,5	114
Колбасин изделеш — эзар тонн	4,8	104
Шекар — эзар тонн	1,9	76
Радиоприемникаш — эзар	298	73
Аьшка пхьегIаш — тонн	70,1	85
Аьшка менгеш — эзар	14,9	80
Шариковни авторучкаш — млн.	8,0	116
Бытовой химе товараш — млн. сом.	9,5	103
Мебель (розничнн маьхах) — млн. сом.	23,8	97

Продукци маьхала яккхара 1985 шера 9 бетта юкъара план кхоачашъяьяле а кхоачашъяьяц насосаш, хица тIоанаш лелхийта насосни агрегаташ, скважинаш караерзаяра йола цементировочни агрегаташ, мехкдаьттааппаратура, механизированни гIишлон-монтажни инструмент, макхаш, ардакх, фаттан хьекха шпон, кIир, етта кирпишк, цемент, чухьнахьеи тIеханахьеи дувхаду пазата барзкъаш, швейни изделеш, кога гIирс, корта бохабеш доаца малараш, минеральни хиш арахецара нийс бетта план.

Халкъа эша товараш арахецара 1985 шера нийс бетта план кхоачашъяьй 100,9 процент. Планал совгIа хьадаьд уж товараш 4 миллион сома маьха. Халкъа эша товараш арахецара нийс бетта программа тIеххоачашъяьй Грозненски ремонтно-механически, «Промавтоматика» НПО опытни, Электромеханически заводий, «Пластолимер» ОНПО Грозненски филиала, дулха комбината, шурий промышленноста объединене коллективаша, кхычар.

Республикерча кхаь промышленни предприятен цхьан объединенеи планировани ечара бокъонаш шеръяраг балхах хьахулачун тIехьара бехктокхам айбаран йола экономически эксперимент еш я.

Ерригa республика хьанийцача юкъера лаьрхIачарел лакхагIа да цу предприятей балха хьонхамаш.

Промышленни продукци хьаяра боарам 1984 шера хинначул 8,2 проценти къахьегама овсарле 5,9 проценти лакхъеннай.

Продукцена поставкаш яра тIаийца хинна социалистически декхараш кхоачашдаьд кердача хьалашка болх беча СССР 60 шу дизара цIерагIча Грозненски производственни объединене, «Промавтоматика» НПО опытни завода, электроремонтни завода коллективаша.

Керда техникеи прогрессивни технологии балха юкъейоалаярах, продукци хьаяри къахьегам вIаштIехьбаккхари эргадаьккха тоадарах, къахьегама дисциплина чIоагIъярах, балха хIара участкера бехктокхам айбарах республика промышленносто къахьегама овсарле лакхъяра нийс бетта план 100,5 процент кхоачашъяьй.

Республикерча дукккхача промышленни предприятей коллективаша толаме кхоачашъеш я къахьегама овсарле планал совгIа цхьа процент лакхъяра, арахецача продукцега дIабода мах ах процент лохбара тIаийца встречни планаш.

Цхьабакъда, 1984 шера нийс бетта хиннaчул къахьегама овсарле лохагIа хилийтай «Пищемаш», ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент», «Трансмаш», Биохимически, цементни, Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене Грозненски аьшкбетона заводий, Грозненски кога гIирс беча фабрика, Ассински Октябрьски консервни заводий коллективаша.

Цхьайолча предприятешка хIанз а тIехьа арахецаш я во продукци. Царех я Грозненски кога гIирс буи Назрановски трикотажни фабрикаш, швейни производственни объединени, производственни текстильно - галантерейни объединени, художественни промыслай объединени.

Предприятешка балхаш деш да кхом а беш бийдал, материалаш, доагор, энерги кхоярa тIехьа.

Республикерча заводашкеи фабрикашкеи арахеца доладаьд продукце керда тайпаш.

«Красный молот» заводе арахеца йолаяьй устьевойи трубни оборудовани, быстросъемни муфташ, форда палубни оборудованена эша шарнирни соединенеш: управлени а тIахьожам а лоаттабергбола скважина манифольдаш, «Промавтоматика» НПО опытни заводе арахеца йолаяьй мехкдаьттаи газовни скважинай тампонажни маркхалий давлени хувцара йола «ПДР-1» яха оборудовани, «КДА-11» яха аппаратура — наькъашка лелара тIахьожам лоаттабеш йола средстваш, «Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни заводе хьае йолаяьй «ССМ-35» яха сыпучи материалий смеситель, «УГЛ» яха уж цаца хьисапе хица ловсаш йола устройстваш, «Оргтехника» яхача производственни объединене, «ЭФА» СКБ опытни заводе хьае йолаяьй документий копеш доахаш йола «ЭР-12М2» электрографически аппарат.

Цхьабакъда, керда техникеи прогрессивни технологии балха юкъейоалаяра оттаяь планаш кхоачашъяьяц «Пищемаш» завода, шурий промышленноста производственни объединене, Госкомсельхозтехника, кхачан промышленностеи наха бытовой гIулакхаш дечеи кхы цхьайолча предприятей коллективаша.

Нохч-ГIалгIайчен индустре болхлоша шоаш даькa толамаш кхы тIа а чIоагI а деш, шоай низаш тIадерзадаьд 1985 шереи бIарччача цхьайтталагIча пятилеткаи планаш ханал хьалха кхоачаш а еш, КПСС XXVII съезда сийленца накъабахара.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР
СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНИ.

«Советская культура»-86

«Советская культура» — КПСС ЦК газет — вай мехкара санна цун доазонел арахьара а керда хIамаш культураи искусстваи проблемаш йовзилга ловш болча газет дешараштa лаьрхIа массови издани. Профессионалашта—театра, кино, изобразительни искусства, архитектура, балета, музыка, эстрада, телевидене, киноиздательски гIулакха деятелашта — киноискусствай дерригa уж тайпаш дезараштa а жоп корадоагIаргда газета тIара шоашта хьашт долча хаттараштa. Кхыча дешашца аьлча, газета оагIош тIа хьахьокх чулоацамга диллача социалистически, къамий формашка диллача дукккхача тайпара, ший маIанген хьисапаген диллача интернациональни йола советски культура хьалъяра исторически процесс.

«Советски культура» тематика, цун хьашташ массе тайпара да. Цун оагIош тIара белгалагIа йола моттиг къоастаю партийни вахара дешашта. Союзни республикай Компартей ЦК-ай, парте крайкомий, обкомий, юххьанцарча партийни организацей секретарий выступленеш творчески коллективай партоpганизацей гIулакхашта, городеи юртеи вахаречa социально-культурни эргалоний проблемашта, КПСС XXVI съездеи цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумийи решенеш кхоачашъяра, парте XXVII съезда кийчо яра, КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленумо оттадаь керда декхараш кхоачашдара хетаяь я. Газета тIара лоархIаме моттиг дIалоац марксистско-ленински эстатикана, коммунистически кхетам балара теоренеи практиканеи, морально-этически проблемашта хетаьча материалашта.

«Советски культура» кийч а ю, ювца а ювц театр, кино, изобразительни, музыкальни, хореографически искусство, телевидении радиони, книжкаш кепадеттилга, кинос ду гIулакхаши быта культуреи дегIакхувлара, творчески союзийи культурно-просветительни учрежденейи — клубий, библиотекай, музейй гIулакхий къаьстта лоархIаме проблемаш. Цун оагIош тIара дешараштa корайоагIаргья искусства вахаречa тайп-тайпарча событеех лаьца язъяь оперативни откликаши дика чулоацам бола рецензеши. Халкъа творчестваи художественни самодеятельностеи дерригa тайпаш, халкъа промыслаши ремеслаши дегIайоалаяра тIо де гIерт газет. Историеи культураи, советски халкъа тIемеи революционни сийлен памятникаш лораделга а иштта редакце отделий терками да даим.

Дукхеи цу цхьан ханна бокихийи викалаш ба «Советски культура» автораш. Цун балха юкъе хьинаре дакъа лоац белгалбаьнна болча советски яздархошеи журналисташеи, режиссераша а актераша а, художникашеи скульптораши, композитораша а музыканташа-исполнителаша а, халкъа творчества мастерашеи культпросветболхлошеи, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей, творчески союзийи Iилман учрежденейи викалаша. Газета тIа даим кепаетт болхлой, колхозхой, деша багIача кагирхой, инженерно-техническии художественнийи интеллигенце викалий статьяши письмоши.

Дешачар, хьежачар, ладувгIачар шоаш а гIадбахе дакъа лоац общества духовни вахара проблемаш ювцача. Цар письмоех, хетарех, конструктивни предложенеех оттa а йийя, «Советская культура» тIа хан-ханнахьа араювл «Искусствои зрители» яха лаьрххIа йола оагIув, «Дискуссиони трибуна», «Дешараштa хетараш», «Шои шун цIан», «Дешараштa жоп лу «СК» яхача Прессбюрос» яха разделаши кхыйола рубрикаши. Дешарий дехарегIа газета тIа кепаетт даймехка культураи доазол дехьарча мехий прогрессивни демократически культураи гIорбаьннача деятелех, цар творчески лабораторехи общественни гIулакхехи йола, искусстверча кердача цIерийи творчески кагирхошта кхетам балареи хьакъехьа язъяь очеркаши статьяши, театрана, кинона, эстрадана язъяьча кердача произведенеш тIара отрывкаш. Редакце газет дешараштa каст-каста ю книжкаш дезарий, кинозрителий, фотоезарий, шахматаш езарий конкурсаш.

ХIанз диъ шу даьннад «Лакха культура йола край а яь дIаоттаергья вай СибарегIе» яхаш девиз а йолаш красноярций починнагIа дIаболабаь боккха, дукхха оагIош йола болх газето бувцаш латта. Из патриотически болам ма могга дегIакхувлар, цунна юкъе творчески интеллигенце, культураи искусстваи учрежденешa, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, боахама организаша дакъа лацар «Советская культура» яхача газета редакцена хьалхагIа а санна лоархIаме гIулакх хет.

«Советская культура» яха газет деша оаш, тIаккха даим духтIадаьнна хургда шо советски общества духовни вахаре, вайцига а доазол дехьа а культура хьалъеча, йоккхача искусства башха хозача дунеи чу хулаш йолча событенеи процессаштеи.

Цхьаккха тайпа дозаув ца оттадеш газета язву болх бечеи дешачеи моттигашкарча общественни хьисапе кепайоазув доаржадераша, подпискаш дIаийеча пункташка, «Союзпечата» агентстваши отделенешкеи, почтамташка а бувзама отделенешка а бIарчача шера.

Шера яздара мах — 7 соми 80 кепиги;
6 бетта — 3 соми 90 кепиги;
3 бетта — 1 соми 95 кепиги.

«Советская культура» яхача газета редакци
«Правда» яха КПСС ЦК издательство.

Цхьайтталаг Iа пятилетка ханал дикка хьалха кхоачашъяь болх беш я Грозненски ремонтно - механически заводера Абубакаров Мовлад керте латта механо - сборочни участка коллектив.

Дика хьокхамаш доах цо пятилетка тIеххьарча шера а. ДIабахача 9 бетта план 104 процент кхоачашъяьй. Из бахьан долаш участкана еннай сийлен грамотеи ахчан совгIати.

Участке дикагIа йола бригадаш хьоахаеш хилча эггара хьалхарчарца цIи йоаккх Маскуров Мувса керте латтача фрезировщикий коллектива.

Наьха къахьегам лерттIа вIаштIехьбаккха ховш, уж толамашка кхувла керда наькъаш лехаш хьавоагIа бригадир ше. ХIаьта эггара хьалха къахьегаме шийгара хьокхам а тел Маскурова. Коммунистически къахьегама ударника хIара дийнахьара нормаш 125—135 процент кхоачашъю.

М. Маскуров дукккхача хана денз кагирхой хьехамча хиларах тарра вовз заводе.

СУРТА ТIА: бригадир М. Маскуров болх беш вовл.

И. ПЛИЕВА сурт.

Болхлочун уйлаш

ФУД ІАТКЪАР?

«Сельхозтехника» Грозненски МРПО 26 совхозаи колхозаи доалахьа йолча автотракторни парка техническа гІулакх делга Іалашде езаш я.

Мишта кхоачашду объединене шийна тІадилла гІулакх? Цкъарчоа сагота хила хІама дац укхаза, аьнна хет. ХІара шера паччахьалкхен планаш кхоачашъю оаха. Укх шера 9 бетта план а 102,3 процент кхоачашъяьй. Из дика да. Цхьабакъда, цу цифра тІеххьа латтар тахка эттача цІенхаштта проблемаш хьагучаювл.

№ 3 йолча цехе болх бу аз. Къаьна я цехе латта технологически оборудовани, пхийтта шу совгІа ха я из ца хувца. Цунга хьежжа я къахьегама овсарле а. ТІеххьарча 4 шера тхо долча денадац эшача марках дола болаг. Из лаха гІерташ эгІамагІа удаш лел тха кулгалхой. Мел хьийзача а цхьайолча хана корадагІац из, цудухьа нийсденнача болатах хьаю трактораща эша оатхалаш. Уж 4—5 бутт баьлча еха а еха, трактораш совц.

Болх бе инструменташ эш. Ум массаза а таьац тхона. Городерча промышленни предприятешка инструменташ ехаш лел тхо, цхьабакъда, цар безам хилча а тхона новкъостал де бокъо йолаш яц уж. Цхьацца говзалаш а уттаеш, уж леха езаш хул тхо. Аз дувцачо къаьгга хьахьокх тхона материально - технически Іалашо елга хила деззача тайпара доацилга.

Дукха ха йоаццаш МРПО хиннача отчетно - хоржамий собране дакъа лоацаш вар «Сельхозтехника» республикански объединене председатела заместитель А. Аверин. Материально - технически Іалашо еча нийслуча кхоачамбоацарех дукха дийцар коммунисташа. Из хозаш хиннача А. Аверина новкъостал дергда аьнна тхона. Хано хьахьокхаргда цох фу хургда...

Цхьаькха проблема а я массанена дагайоаллаш. Кастта хьалъяьаргья керда цех. Цхьабакъда, цу чу оттеергйола керда оборудовани-м бІаргагуш яц. Даьдаь ханнара станокаш а оттаьь цар тІа болх бе безаш хургда-хьогІ тхо? ГІулакх иштта хуле, предприяти дегІавхерга дог даха дезац. ХІанз а дац тхо Т-150, К-700 санна йолча тракторий двигателешта ремонт е йиш йолаш, цу гІулакха Ставропольски крае ух. Заказаш кхоачашдара геттара дукха ха йоаю. ХІаьта ремонт ярах а кІезига ахча даккхац тхогара.

Технически тІахьожам лоаттабеча отдела начальника Б. Брусенцова цкъа хьахьекхар тхога цехе яь брак дІаяздеш дола журнал. БІаргадайнар безаме сурт ца хиларах дувца дезаш а дац. Цо хьахьекхар шоай декхар дизза кхоачаш ца деш бола нах тхона юкъе хилар. Оатхалех доалла айп къоастаде хала да, цу гІулакха эша прибораш ца хилча. Укхазара долалу рекламацеш ахар, пайдена йоаца оатхалаш дІаоттайича трактораша болх бац. Цхьайолча хана эхь хет механизатораштa бІарахьажа.

Талмастта болх беш болча нахаца тхо машаре да, аьлча бакъдац. Царех цхьаболчерна алапеш лохду, цхьаккха дича а ца кхеташ бараш балхара дІабоах. Алкоголикеш, бракоделаш балха тІа эшаш бац. Из иштта да. ТІаккха техника варвараш санна лелаераштa фу де деза? Тха цехе ремонт е аьнна хьачуйоагІа цхьайоле тракторш бІаргаяйча цецвоал, селла чІоагІа йохайий, ийрча яьхий хул уж. Паспортага хьежача уж цІенна яле а, балха пайдана йоацеча дІакхаьча хул. Боахамий кулгалхой фу деш ба-хьогІ, бІаргагаций царна йохаеш латта техника? Грозненски района боахамашка Т-150, К-700 маркагІа йолча 180 тракторах, таханарча дийнахьа болх беш яц шовзткъа. Царех дукхагІчерна оттадаь «диагноз» — пайдана боацача баьккха двигатель...

Тха МРПО кІезига бац хьинаре къахьегаш бола нах. Царех ба шлифовальшик К. Хамзатов, слесараш П. Даниленко, У. Исраилов, мастер В. Дикаев, кхыбараш. Балха тІехьабисар, прогулаш елга дІадаьннад ала йиш йолаш да тхо тахан. Из иштта доле а цхьа хаттар да: балха ханех мишта пайда эц вай?

Цхьаболча новкъосташа 30-40 минут йоаккх балха хьабаьхка хабараш дувцаш. Из ла йиш йолаш хІама дац. Балха хьаеча болх бе-м беза! Цул совгІа низагІа из байта безаш бале, цох беркат а хургдац.

ТІеххьара теркам тІаоза безам ба са укх тайпарча хІамачна. Тхо долча мичара боагІа а ца хоаш, тайп-тайпара нах нийслу. Шоай техника тоаяра кисара хьа а даьккхе, ахча лу цар. Паччахьалкхен оборудованех пайда а эцаш, балха хане царна гІулакх де хьож цхьабола тха болхлой. Во масал да цар бІаргадайтар, къаьстта чІоагІа Іаткъ из къонаболчерна. Цох лаьца а къамаьл хиннад тха. Цу тайпара дола хІама гучадаьлча бехке берашкара хьаяьча оатхалах боагІа мах хьа а баьккха, новкъостий суде дувца лаьрхІад оаха. ХІаьта а, сона хетачох, административни бехктокхаме озилга тоъам болаш дац, аьнна хет. ГІулакх эргадаьккха тоадара къахьегам а алапи лулга а кердача хьисапе вІаштІехьадаккха деза. Юкъейоалае еза коллективни подряд. ТІаккха мара лакхлургбац бехктокхам, чІоагІлургьяц дисциплина, тоалургбац болх.

А. БЕЛЯКОВ,
токарь, КПСС член.

✦

«Пищемаш» завода котельно-сварочни участка коммуниста Салангериев Асламбека кулгалдеча сварщиккий бригада боккха толам баьккхаб — цхьайтталагІча пятилетка план ханал дукха хьалха кхоачашъяьй.

Ирезиев Іарби а Шамилев ХІарон а заводе балха баьхкар Аргунски СПТУ-30 яьккхачул тІехьагІа. ХІаьта кагийча наха лоацца хана караерзайир сварщиккий говзал. Царна доккха новкъостал дир бригадира а хьехамча а А. Салангериева.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) І. Ирезиев, бригадир А. Салангериев, ХІ. Шамилев.

З. АМЛИЕВА сурт.

✦

ПИСЬМОШ

ДИНЗА ДИСАРАШ

ХІанз районни бувзама узел хьалъеча къахьегаш я Дидигов Хож-Ахьмада кулгалду тха комплексни бригада. Таханарча дийнахьа цунна хьалхара этаж хьалъетта даьнна хила дезаш дар тхо. Цхьабакъда, цу объекта лард йоллара гІулакх ма хетта вІаштІехьа ца даларах хІанз а цунна цхьа оагІув йотта йола мара яьац. Сваяш чутохара болх лерттІа дІабодац. Цу сурто къаьгга хьахьокх тха гІулакхаш дика доацилга. Цун бахьанаш? Уж шортта да.

Йоккхача гІишлон объекте кранаш чІоагІа эшаш я, ларда лаьрхІа сваяш чутоха, плиташ, колоннаш, перемычкаш, ноакъазара яха, иштта массагІа хул уж кранаца де деза балхаш.

Ши кран я тха, объекте, бакъда, болх беш цаІ мара яц. Из а каст-каста йох. Нагахьа санна болх беш хилча а, из кран массанахьа дІа-хьа а кхачац. Цудухьа, дукха болх юкъагІбус.

Кран еха сецача дийнахьа денз цхьа специалист аьттахьа венавац цунна, тоае дагахьа.

Тха ПМК-ара маркхал беш йолча узла а ший декхараш цІена кхоачашдац. ГІишлон объекташка ханаханнахьа маркхал лоаттабац цар. Цул совгІа цига хьаяь тайп-тайпара гІишлон изделеш брак йолаш хул. Масала, ларда лаьрхІа блокаш шоайла вІашка ювзаш йола мІараш йоацаш хул. Уж иштта хьаяр бахьан болхлой духа ха йов блокаш вІашагІъювзаш, хІана аьлча, мІараш йоцца изделеш, кранаца хьалъайяь дехьа-сехьа яккха йиш йолаш яц. Цудухьа дерригa балхаш кулг-кара кхоачашде дезаш хул тхо. ТІаккха цу гІулакхо гІишлонхой болх лерттІа дІа ца бохийташ юкъагІбоах.

Тхона балха тІа чІоагІа эшар аьшка лоамеш. Бакъда уж хІанз укх сахьате доацаш да. Даларе атта-м хургдар хІана аьлча, лепаш дотташ урагІа ме долх цу лоамешта ардакхах кийчъяь кІийле цхьацца кІарг хьалъийе мара езацар. ХІанз уж ца хиларах цхьацца хІама кІала уттае езаш хул цар тІа латта кхераме йолга тхоашта ховшше кхы де хІама а доацаш.

ДукхагІйола промышленни предприятеш, организацеш дерригa низ оарцагІбаьккха хьатІадоагІча Іана цІенхашта кийчо еш я.

Цу хьакъехьа тха ПМК-а фу даьд?

Цхьаккха хІама даьдац аьлча геттара нийса хургда. Болхлошта лаьрхІа укхаза дІаотталь вагончикаш - бытовкаш хІанз а тІехьа йовхал чу йилланза а умывальникаш йохканза а я, цул совгІа, кораш а да, кизгаш тоха дезаш. Лоацца аьлча, Іанга кийча яц уж. Иштта хІанз а тІехьа кхоале яь дІа кІал ца йоахаш дукха гІишлон материалаш яда ара дІахьа кхайсача.

Уж дерригa кхоачамбоацараш бІарга ца гуш бац укхазара кулгалхой.

Балхарча ханах бизза пайда а эцаш, иштта производства юкъара гІулакхаш кхоачашдеча хьинаре дакъа а лоацаш дукха говзанчаш ба тха ПМК-а къахьегаш. Уж ба каменщикаш Алиев Іийса, Дидигов Хож-Ахьмад, Добриев Абуязит, плотник Оздоев Ахьмад, сварщик Торшхоев Бахьаудин, кхыбараш. Цу новкъосташта тІадилла моллагІа лоархІаме гІулакх кхоачашдергхиларах дог тийша хила мара везац.

Цхьабакъда, моллагІча предприяте санна коллектива гІулакхаш тІехьашка теттараш кІезига бац укхаза. Малашб производственни дисциплина а, телхаеш шоашкара тоам боаца гІулакхаш гучадувлийтараш? Уж ба каменщикаш Торшхоев Ахьмад, Янарсанова Фердовс, Шанхоева Дибихан, бетонщица Арсельгова Хьава, штукатурмаляраш Албогачиева Долотхан, Местоева Хази, иштта кхыбараш.

Каст-каста прогулаш а еш производственни дисциплина телхаеш болча новкъосташа кхоачам ца деш тІадисар цІенхаштта хьа а дехаш, царна тІахьожам лоаттабергболаш дикагІбола болхлой тІачІоагІбича бакъахьа хурдар. Цу тайпарча хьисапе кхетама болх вІаштІехьбаьккхача харцбаьннача новкъостий дисциплина хоалуш тоалургьяр, иштта балха говзал царна кхы а кІоаргагІа йовза таро а хургъяр.

Аз белгал мел даьха кхоачамбоацараш кулгалхоша а иштта болхлоша а цхьаццанахьа шоашкара мелал гучаювлийтарах хьахинна да.

М. ТОЧИЕВ,
«Чечингсельстрой» объединенена чуйоагІача Назранерча 432 йолча ПМК монтажник.

Оаха яздаьчун лерагІа

«НОВКЪАРЛЕ ЕР»

Ишта корта а болаш яр укх шера 24 августе «Болхлочун уйлаш» яхача рубрика кІал кепатеха Грозненски района «Молочный № 1» совхоза хьакхарч лелаеча Н. Ересько материал. Цу тІа къахьегамхочо дувцар хьакхарч лелаеча ферме нийслуча кхоачамбоацарех, уж балха мел Іаткъ.

Цу хьакъехьа редакцега жоп дайтад КПСС Грозненски райкома секретара Л. Битаровас. Цо хоам бу: «**Хьакхарч йовш тІера ялийтарахи царна лерттІа зооветеринарни гІулакх лоатта ца дарахи керттерча ветеринарни лора В. Волковна выговор яьй, ахчаа гІод техад керттерча зоотехника М. Абдулазиевнеи бригадира Й. Ракитайнеи.**

СТФ балха тІахьожам оттабара парткомо тІачІоагІваьв шиъ коммунист, хьаьй типовой бетонни майда, СТФ помещенешта ремонт яьй, тоаьй транспортераш, хьакхарч лелаераш материальни белгалбахара кхы тІа а эшар даьд».

⊙

«МОЛЛАГІА ЦЕЦ-АМАГІА ВАРГВА»

Иштта корта а болаш яр укх шера 30-ча июле «Сердало» тІа араяьина критически материал. Цу тІа дувцар Назрановски жилищно-коммунальни боахама управлене болхлоша дукхача шерашка капитальни ремонт а ца еш дитарах город Назране Московски улицагІа № 15 йолча цІагІа канализационни система телха хиларах, из бахьан долаш цІено Іочу а ухаш, подвальни помещенеш хьалйиза хиларах.

Цу хьакъехьа редакцега жоп луш КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара А. Мякиева язду: «**Материала тІа дийцараш бакъда. ХІанз Московски улицагІа № 15 а № 13 а йолча цІеной подвалашка Іайна хий хьаэзад, яьнна иха турбаш хийцай, санитарни обработка яьй.**

Теплотрассана ремонт еш хиларахи керда нах чубаха цІа хьалдеш хиларахи лакхе дийцача цІеношта тІайоагІа улицаш аьхка а гІишлон материалаша дІалаьца а яр. Цига лостам баьб.

Жилищно - коммунальни боахама управлене кулгалхошта шоай болх талмаста лелабарах цІенхаштта бехк баьб. Царга дІахайтад шоай хьашташ кхоачашдар дехаш бахача наха деча лоткъамаштен заявленештен ханнахьа, доагІа жоп ца далар могийтаргдоацилга».

ДОТТАГІАЛА ГАСТРОЛЕШ

Ансамбла толам

Боккхача толамца чакхдаьлар «Вайнах» яхача паччахьалкхен Нохч-ГІалгІай халхара ансамбла концерташ Хасав-Юртовски районни Культура цІагІа «Промжилстрой» объединене «Водник» яхача культура дворецe, Баматюрта, тха района кхыча юрташка.

Нохч-ГІалгІайчера баьхкача хьаьшаша цецбаьхар хасавюртхой шоай хозача, сакъердамеча искусствоца, дай баьхача края иллешцеи халхарашцеи. Іалаьмате дика дир нохч-гІалгІай, хІирий, дагестански халхараш, хоза даьхар нохчийн гІалгІайн халкъий иллеш.

Йоккхача, чулоацамеча программа «корта» лархІа безаш хиннар яр «Вайнаьха сигален кІали» «Лоаман нахи» яхаш хинна хореографически композицеш. Хьаьшаша даь хІара халхар — из дог тохадолийташ дола сагах дола дувцар, из шийоамалаш тІехьа дийна саг, из сага кхел. ХІаьта хореографически композицеех дийцача (укхаза къаьстта белгалдоахаргда вай ансамбла солисташа Алиева, Товсултанова, Тимирхаджиева даь халхараш) из драматизмах йизза йола ший тайпара спектакль яр.

Нах чІоагІа раьза бар боьконца дола кавказски халхараш даьча ансамбла солисташта Мамадаев Адаша, Мукаев Мохьмада, Зурабов Махьмада, Хайдеров Алимхана. Къаьстта сакъердаме хилар цар даь «Нохч-ГІалгІайчен ритмаш», забаре «Тхьоврара ханаш яц», «Дага а доацаш» яха халхараш.

Нохчий мехкарий лирически халхар деш, ког тайжа ловзарцеи дегІа хи хоза а лелабарцеи, хІаьта дагестански мехкарий халхар деш ковчалцеи чІоагІа теркам тІаоз ансамбла солисткаша Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни артистка Асхабова Асяси Дидигова Тамареи.

Массанахьа а, уж дІа мел бахача, тха городе а районе а чІоагІа раьза хинна тІаийбора Грознера баьхка артисташ, чІоагІа тІоараш деттар цар концерт хилча, хьаьший дукхаза юхабувлар сцена тІа, наха лоІам бара, цар дегаш хьастара, шоай говза искусство дІагойтарa.

«Вайнах» яхача ансамбла концертех вежарий вІашагІкхийтта доккха цІей хилар, хІаьта хьаьшашта чІоагІа баркал яхаш болча дагестански зрителашта дукхача хана диц а лургдац из.

Г.-Х. ЗУЛУМОВ,
Дагестански АССР, г. Хасав-Юрт.

НИЗБОЛА ИСКУССТВО

40 шу совгІа ха я ХХ партсъезда колхоза казачий хоро халкъа а хІанзарча а иллешта пропаганда ю. Хор вІашагІъеллар а цун кулгалхо а вар С. Д. Есин. Цул тІехьагІа хора кулгалдеш хиннай Н. И. Ландога, В. Е. Казалов. Царех хІаране дукха къахьийгад халкъа творчество дегІайоалаяра.

ТІеххьарча 15 шера хора кулгалхо ва А. Н. Мишустин. Дукха къахьийгад цо талант йола нах лохаш, цар илли алара говзал лакхъеш. Дукха ба тахан станице хора ветаранаш: А. Ткачева, Е. Рвач, Черявская, З. Мажоева, В. Улискова, Н. Панова, кхыбараш. Станичникаша лоархІаш а сий деш а нах ба уж.

Хор тІехь-тІехьагІа йоккхагІа хулаш йоагІа. ХІанз 45 саг чувоагІа цу чу. ДукхагІча даьхье уж ба механизатораш, кхаш леладераш, хьайбаш леладераш. Дукха ба укх коллективе илли алара говзал лакхъенна нах: Болдиновагlар ши йиша — Лидаи Зинаидаи, Л. Мишустина, кхыбараш.

ЛадувгІачар безам тІагІоргболаш я хора репертуар: къаьна казачий, халкъа эрсий, советски композиторий иллеш. Хора репертуаре да укх тайпара иллеш: «Дерригa а корта ба маькх», «Саррахьа йолаелар лай чил», «Іаьржа бІарг бола казачка», «Казак Берлине», дукха а кхыдараш.

Коллектива са да ала йиш я хора кулгалхочох А. Мишустинах. ГІулакх довзаш а дезаш а дика организатор ва из. Художественни самодеятельность дегІайоалаяра хьинаре къахьегарах дукха совгІаташ деннад цунна.

Котало яьккха 40 шу дизара хетаьча республикански телевизионни а халкъа творчества Ерригсоюзни а хьажарашка лауреат хиннай хора коллективах, СССР композиторий Союза диплом деннад цунна. Халкъа иллешта пропаганда ярах, эстетически кхетам баларах кхы а дукха совгІаташ тІийнад.

Укх шера ший говзал гойташ коллектив хиннай Троицке, Слепцовске, «Асса» яхача санаторе, ХХ партсъезда цІерагІча колхозе № 2 йолча шурий комплексе, дукхача кхыча моттигашка.

КПСС XXVII съезда накъаболхаш хора репертуар кердайоаккхаш я коллектив.

— Моттигерча партийни, советски органаша новкъостал деш ца хилча иштта аьттув баргбацар тха. Тхона эшачунга хадданза хьожаш я уж, моллагІа дош тІехьа ца доаккхаш къостаду, — йоах хора кугалхочо А. Мишустина.

Л. УМАЛАТОВА,
музыковед.

Шун хаттараштa жоп лу

Алиментех кердадар

Алименташ хьаяхара законодательстве хиннача цхьадолча хувцамех хаттараш деш каьхаташ ух редакце. Цу хаттараштa жоп дала редакце дийхар Нохч-ГІалгІай АССР адвокатий коллеге, президиума членага Б. Мухиевга.

Алименташ хьаяхара гІулакх аттагІа дар духьа СССР Лакхехьарча Совета Президиумо 1985 шера 1 феврале тІаийцаб «18 шу даланза долча бераштa алименташ хьаяхара наькъах цхьадолча хувцамех» бола соцам.

Цо яхачох, 18 шу кхачанза долча бераштa алименташ хьаяха, аьнна, енна заявлени юкъе къовсам боацаш дош дале, халкъа судахо ше хьажа йиш йолаш я, цу хьакъехьа граждански дело а ца гІоттадеш.

Ше алименташ такха раьза хилар, халкъа судахочо оттадаьчоа раьза хилар алименташ такха езачо дІаязде с судахочунга дІаала мегаргда, заявленена кІал кулг а яздеш.

Алименташ текха декхарийла вар уж текха раьза вале, халкъа судахочо постановлени ю алименташ дІаехаш вар теш а волаш. Из каьхат почтаца хьадайта а йиш я.

Нагахьа санна алименташ текха езар раьза ва е вац, аьнна, тешал ца хуле, заявлени хьачуеннача шоллагІча денал тІехьа ца воалаш халкъа судахочо цунга извещени йохьийт цу дешах дола бакъдар хар духьа. Судахочо алименташ текха езачо жоп дала деза ха оттаю. Из ха 10 денгара 20 денга кхачалца хул. Цу юкъа алименташ текха езачо ше раьза ва е вац яхача хаттара жоп дала деза.

Судахочо цу хьакъехьа оттадаьр цу сахьате кхоачашде деза.

Нагахьа санна алименташ текха езар, уж текха раьза ца хуле, бокъо йолаш ва халкъа судага заявлени яла.

ГІулакх иштта отте, халкъа судахочо ше баь соцам юхабоаккх, хІаьта цу дешага искага санна хьож.

Ер Соцам юкъебоалабаьб 1985 шера 1 марта. Цу дийнахьа денз судаша алименташ хьаехара гІулакх укх соцамо яхача бесса леладу.

Болаш ба алименташ ца токхаш, дезалех удаш лелараш. ГІулакх иштта отте, царна розыск е соцам бу судаша.

Судо баьча соцамагІа чурча гІулакхий органаш декхарийла я шоаш бола моттиг къайлакхухьа дай-ноаной хьалаха. Дай-ноаной хьалехача юкъа бераш леладеш бола дезала материальни хьал во долаш хул. Бераш леладеш болча ноаношка алименташ а дІанхачац, цул совгІа шоаш цхьаь бераш хьалхедеш багІача ноанощта йоагІа пособеш а ягІац царна, бераш Іалашде декхарийла вола да хилар бахьан долаш.

Цу тайпарча дезалашта новкъостал дар духьа, цар дай хьакорабалцца йолча хана СССР Министрий Совета № 134 йолча 1984 шера 6 феврале баьча соцамагІа 1985 шера 1 январе денз пособеш тел: цхьан бера — 20 сом, шин бера — 30 сом, кхаь — бера — 40 сом, диъ е дукхагІа бераша дале — 50 сом бетта. Дай хьакорабаьчул тІехьагІа ца телаш йиса хинна алименташ хьайоах.

Цул совгІа, Іаьдало тийнна пособеш а меттаоттаеза царга хьахьаьрчачох 10 процент тІа а луш.

РСФСР Кодексах 10 шу даланза долча бераштa цар даьшкара-ноаношкара йоаха алименташ укх боараме хила еза: цхьан бера — алапе (беча пайда) диълагІа дакъа, шин бера — алапе кхоалагІа дакъа, кхоъ е дукххагІча бераштa — шоллагІа дакъа, (ах алапи).

ХЬИНАР ДОЛА РАЦИОНАЛИЗАТОР, ОБЩЕСТВЕННИК

Новкъосташа лоархІаши сий деши ва А. Шерипова цІерагІча мехкдаьтта чакхдоахача заводера номер 40/1 йолча установкера оператор Х. Шахгириев.

Ше заводе болх беча итт тех шера дукха рационализаторски предложенеш тийннай цо. ХІаьта укх шера царех кхаьнне 2 эзар сом совгІа пайда баьб производствана.

Дика производственники рационализатори хиларал совгІа Шахгириева хьинаре дакъа лоац коллектива юкъарча вахаре а. Из ва халкъа тІахьожама группа член, новкъостий суда председатель.

Шахгириева хьаьнала къахьегам белгал а боаккхаш тийнна сийлен грамоташ, маьхера совгІаташ дукха да. Из иштта ва массехк пятилеткай ударник.

СУРТА ТІА: оператор Х. Шахгириев.

А. АИРАПЕТОВА сурт.

ЦХЬАНА БАХА—80 ШУ

Эрсий йолаш я саг йоалаяь а маьре яха а дезал хьахиначул тІехьагІерча шерех хІаране яр хІана яц аьнна шерий цІераш чулоацаш йола официальни йоаца реестр. Царна юкъе да башха наха теркал деш доаца «басма» оалаш дола дезал хьахинна хьалхара шу, шерра наха довзаш а лоархІаш а дола «дото» лерхІаш дола дезал хьахинна 75 шу дизар а. ХІаьта малагІа деза ди да ала йиш йолаш дар Гудермесе бахача Хасмахьмадеи Эльбикаи ВитаевгІар дезал хьахилара хетадаь хинна цІей. Нийсса 80 шу даьннад Хасмахьмада саг йоалаяьи Эльбика маьре яхаи, шоай даьннад цар хІаране цхьацца 100 шу.

Тхо дагІа Витаевца цун беша, Хасмахьмада дика дагайоагІа вай бІаьшере йолаелча гІоне шийца болх беш хиннача новкъостий цІераш, хІаьта царна а, шоаш берригача мехка дІабаьржа бале а, вицлац Хасмахьмад. Хоза самукъадоаккхаш каьхаташ язду. Каст-каста хул из волча хьоашалгІа баьхке шоай городе баха нах. Из ше а каст-каста хул ший къонгий къонгий а бераш деша дагІача Гудермесерча № 4 йолча школе. Шоаш болх берг хилча денз болх баьб маро а сесаго а юрта, колхозашкеи совхозашкеи, шаккхе а моцагІе денз лаІа бокъо а йолаш, салоІаш да. Къахьегама стаж 1899 шерагара 1960 шерага кхаччалца йола ха чулоацеш я. Кхы малав иззал стаж я ший, аьнна, доккхалде йиш йолаш? ХІаьта уж шиъ шоай иззал ха яьнна яле а, шоаш селла болх баь бале а, тахан а низах боханза, лелалуш ба. Шоай дезал хьахинна 80 шу дузача дийнахьа а ба Хасмахьмади Эльбикеи шоаш болча баьхкача нахаца хоза къамаьлаш деш а белабенна а.

Гудермесе бахача дукхача наха довзаш мари сесаги да уж, шоашта а хов церна шоаш ца бовзаш бараш городе кІезига болга. «Духхьала лораш мара хургбац тхо ца довзаш», —яхаш беги бу Хасмахьмада. ХІаьта из бакъ хила а тарлу, хІана аьлча цІаккха даха дийзадац маьреи сесаги лорага, поликлинике дац цар карточкаш.

— ЙІаьххача хана вахара фу де деза оалалургдац сога. Тхо беррига нах санна дах. Хьинаре къахьег, буа кхача дика ба (баьцадвараш, сом, шуреи шурий продукташи, дулх), нахаца, каьстта кагирхошца дІаийна да — цу хІамаша новкъостал ду хетаргахьа, дунен тІа йоаккха ха йІаьхъе,— йоах Хасмахьмада.

А. ВАХАЕВ,
ПТУ хьехархо.

Бохам бир

Дика хет тхона город Назране а, хІаьта иштта района юрташка а бахача наха йоккха, паргІата больница районцентре хьаяь хилар. Цох тхона боккха кхаъ хилар, къаьстта бераш долча ноаношта. Из дерригa тхо гІаддугаш да, бакъда, дега вас еш да цу чу болх бу цхьабола лораш а медперсонал а шоай декхар кхоачашдара цкъаза е йоагІа сагото еш йоацилга.

Дукха ха йоацаш зІамига бер цамогаш хинна больнице ца яхача яланзар со, хІана аьлча, тха участкови лор йоацаш яр цу юкъа. Кхаь дийнахьа, цхьанне шоллагІчоа тІахьежаеш, цІагІара бала бицбаь цига лела йийзар са кхыволча лора тІахьожаелга дехаш, йоагІаш йола бюллетень хьаенна ца боалаш. ХІаьта бер цамогаш хилча, цІагІа кхыйола сагато нийсъелча балха гІолга е цох, законагІа доагІаш дале, хашна мукъайоаккхилга иззал йолча юкъа цхьан кога тІа даьккха къоастадеш ца хилча, кхы а мел совйоал ший лоІамагІа боацаш хьовзам хиннача сага хулаш йола вас ха хала дац, аьнна хет.

Из са декхар дац, яхаш низкъала доацача цу гІулакха кІалхарбувла гІерташ цигара цхьабола болхлой хьовзарах боккха бохам хилар сона а са дезала а. Укхаза вахаш вар меттел цІаьхха хатар хинна е цамогаш хинна кхычахьара тІавена саг а Іимерза тІаэцар, эшар дар советски лора декхар деций?

Л. АЛБОГАЧИЕВА,
Московски улица, 23,
квартира 68.

В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа гулбеннабар районин военкоматашеи ДОСААФ комитеташен кийчбаь Советски Эскара мугIарашка гIулакх де баха безаш бола кагирхой. Цига яр призывникий республикански слет.

Грозне В. И. Ленина памятника хьалхашка латтача кагирхой колонна юххе гIолла елаенна юхь йолаш тIехбоалаш бар Советски Союза Турпалаш Петр Максимович Крутов, Владимир Иванович Ермолаев, Алексей Дмитриевич Иодис. Цар зизаш дехкар пролетариата баьччан памятника хьалхашка.

Марш локхаш я оркестр. Революце проспектера дIайолаяле «Динамо» стадион йолча оагIорахьа дIаласт колонна. Цига хул слета керттера дакъа — призывникий спартакиада. Цига дакъа лоацаш яр республика ерригача районашкарен Грознереи ткъо команда.

Юкъарча итоге хьалхарча моттиге хилар Заводской района спортсменаш. КIезига царел эшашагIа бар Старопромысловски района кагирхой. КхоалагIча моттиге — Ножай-Юртхой.

Спартакиада чакхъяьлча призывникаша экскурси йир Грозненски гарнизоне.

Призывникий слет чакхъйоалаш торжественни митинг хилар.

Цига котбаьнараштa дIаелар сийлен грамоташи маьхера призаши.

СУРТА ТIА: Ленина памятника хьалхашка зизаш дохкаш ба Советски Союза Турпалаш П. М. Крутов, В. И. Ермолаев, А. Д. Иодис.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Сергей ЕСЕНИН

* * *

Илли доах Iано — шок лекхаш:
Терсаш, ага санна теркаш,
Латт-кха хьу дийкка.
Гобаькхха гIайгIаче морхаш
Я сигле лаьцце дIайолхаш
Гаьнарча мехка.

ХIаьта коа юкъе дуIа да
Даьре кIувсаш тувсаш, бакъда,
Шийла да чIоагIа.
Ловзаргашта тIера доле
Хьазилгаш кораштa кIала,
Болгаш мо, дагIа.

Мецденнад уж, эттад мискаш,
Шелденнад-кха, хьерч уж, эгаш,
Шоайла вIашагIа.
ХIаьта мух-м, хьекхаш шийла мухь,
ТIаетташ гаргаш, эгIазъух
Кхы а чIоагIагIа.

Кортош чудолх оалхазаргий —
Тхьовс уж, дуIан илле оазий
Сурташа хьаьсте.
Гу царна гIанахьа, аьнна,
Малх мо, шоашка елаяна,
Тоамбоа бIаьсти.

* * *

Кхаш чуийцад, гIа деллац гаьнех,
Хи тIара тIаьда дохк-Iи хьалгIетт.
Сабаре малх сийначе лоамех,
Дошо чарх хинна, чубодаш патт.

Тар кхийттай бохабаьче наькъа.
Тахан гIана кхелах дейр цунна,
ХьагIаде шийла кIайденна Iа
Дукха ха йисаяц, аьнна.

ГIалгIай меттала яьхар
I. ХАШАГУЛЬГОВ.

Музея залашка гIолла

IАЛАМ ДЕЗА IОМАБУ

Бокхача толамца чакхъяьлар Грознерча изобразительни искусствай республикански музее хинна «Тхон Iаламн» яха выставка. Цунга хьажа таро хиннараша самукъадоаккхаш бола никъ бир, цецвоаккхача Iалама дунен тIа гIолла.

Из никъ дIаболабелар Iалам лорадарах йолча материалагара. Уж ювцача раздела хинна ца Iеш, ерригача экспозицен а эпиграф а хинна дIаэттад СССР Конституцеца «СССР гражданаш декхарийла ба Iалама хьурмат де, цун рузкъа лораде» яха дешаш. Выставка материалаша тIахьехар гонахьара Iалам деза, из лораде. Цудухьа хинна хургбар цу деношка музея залашка селла дукха дешархой. Выставка чакхйоалаш баьхкабар Грозненски № 21 йолча юкъерча школа дешархой. Бокхха безам а хIама довза ловш хилар а дар цар бIаргашка. Цахаддаш хаттараш дора хьехархочунга бераша. ХIаьта хьехархоша Е. С. Ахмадовас, Э. С. Муратовас, Л. Д. Шаповаловас дувцар шоай зIамигача повкъосташта выставкерча суртех, цар хIаране маIанах.

«Iаламн бераши» яхача разделе яр кIаьда игрушкаш, Iалама материалах яь тайп-тайпара хIамилгаш, пена тIара панвош — уж ерригаш сийрда а хоза а яр. ХIаьта из деррига а хьадаьр Грознерча № 127 йолча берий бешара берилгаш дар шоай воспитателаща цхьана. Выставке мел баьхнараштa санна, цу зIамигабараштa а сийлахьа хьехархо а хинна дIаэттад Iалам.

Дешархой сакъердалора экспозицей тIехнахьарча суртсибатаца, хIаьта бокххагIбараша теркалбора материалий чулоацам. Георгий Евгеньевич Терентьев Кемеровера венав шин гаргара нах болча Грозне. Бакъда, музее цIаьхха кхаьчавацар из: Кузбасски политехнически института доцент, «Знание» общества Iалам лорадара дешашта пропаганда яра Iилман - методически совета член а ва.

— Выставко са теркам тIаззаб. Сона яйзар укхаза Нохч - ГIалгIайчен Iалама йIоахаленаш. Бакъдар аьлча, цхьа хIама ала безам ба са: тхо долча Кемерово, ер санна йола выставкаш шин шера цкъазза хул, амма, карагIдаьннараш дийца ца Iеш, кхоачамбоацарех лаьца дувцаш йола материалаш а хул цу выставке. Хоадам боллаш хьагойташ хул промышленни предприятеша Iалам лорадара, цун хьурмат дара фу ду. Цу гIулакхо айбу предприятейи боахамийи кулгалхой Iалам лорадара тIехьара бехктокхам. Цхьаннена а лац гонахьарча Iаламца бала боацараш санна ше хьалтохилга. Вешта аьлча, дукхагIа действенность хилча бакъахьа яр укх выставка. Цу къамаьлаца тхо къаьстар музея залашцара.

М. КАТЫШЕВА.

СУРТА ТIА: музея экспозици.

Н. КОБИАШВИЛИ сурт.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

22 ОКТЯБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — Мультфильмаш.
9.15 — «ЦIера наькъаш» яха кинороман «Са республика» яха художественни фильм. 2-гIа сери.
10.20 — «Бераштa — оахкарех».
10.50 — П. И. Чайковский. — Мерзашцарча оркестра йола серенада.
11.25 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — Социалистически мехкий документальни фильмаш: «Добруджа—юхадиннадаь лаьтта» (НРБ), «Тхоайла Iомалу тхо» (ВНР), «Вьетнамски эскизаш» (СРВ), «Влодзимеж Пухальске дуне» (ПНР).
15.30 — А. Вивальди — «Глория». Солисташта, хорай оркестрай дола кантата.
16.10 — Ленингара Iомале.
16.40 — «Кердадараш».
16.45 — Концертни зале — школьникаш.
17.45 — Нахи гIулакхаши. «СибарегIен лаьтта».
18.15 — Аргентина фольклорни ансамбла концерт.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Шахматех йола дунен чемпионат. Информационни выпуск.
19.05 — «Укх деной почта». Ведущи — политически обозреватель В. П. Бекетов.
19.35 — «Кердадараш».
19.40 — «ЦIера наькъаш» яха кинороман (йистедоалар). «Са республика» яха телефильм. 3-гIа дакъа.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Дмитрий Журавлева Iодеш». Фильм-концерт.
22.45 — «Тахан дунен тIа».
23.00 — Шахматех йола дунен чемпионат. Информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Политически сердалон кабинет». Iилма - довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Физика. 10-гIа класс.
9.05, 13.10 — Французски мотт. Хьеха 1-гIа шу.
10.05 — В. П. Катаев. «Полка воI».
10.35, 11.40 — Географи. 6-гIа класс. Африка.
11.05 — «Мамай школа».
12.10 — Музыка. 7-гIа класс. Глинка.
12.40 — Истори. 9-гIа класс. Ленински «Искра».
13.40 — «Юртара сахьат».
14.40 — «Кобахидзе школа». СССР халкъа артистах Г. В. Кобахидзех йола очерк.
15.10 — «Кердадараш».
18.10 — «Нохч - ГIалгIайчен ди».
18.30 — Фильм-реклама.
18.35 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (гIалгIай меттала).
18.50 — «Кхелий книжка». Документальни фильм.
19.00 — «Спортивни Нохч-ГIалгIайче» (нохчий меттала).
19.30 — «Школьни вахар» (нохчий меттала).
20.00 — «Бийса даьккъала хийла шун, бераш!»
20.15 — «...Ялхайтта шу даьнней бокххагIеи».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Дехках яьнна топ». Приключенчески фильма экран.
23.00 — «Кердадараш».

23 ОКТЯБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — Ленингара Iомале.
9.00 — «ЦIера наькъаш» яха кинороман (йистедоалар). «Са республика» яха художественни фильм. 3-гIа дакъа.
10.15 — «Путешественникий клуб».
11.15 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Юртара анайоехаш». Документальни фильмаш: «Уральски коартол», «Боамби лелабечар династи».
15.25 — «Халкъа мукъамаш».
15.40 — «Хар — низ». Тележурнал.
16.25 — «Кердадараш».
16.30 — Илли оал Ивано-Франковски педагогически института кхалнаьха вокальни ансамбла.
17.15 — «...Ялхайтта шу даьннеи бокххагIеи».
18.00 — Футбол. Кубкаш лькхачар кубок. Финала 1/8. «Университатя» (Румыни) — «Динамо» (Киев). 2-гIа тайм. Румынера передача.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Футбол. УЕФА кубок. Финала 1/16. «Спартак» (Москва) — «Брюгге» (Бельги). Перерыв йолча хана (19.45) — «Кердадараш».
20.45 — «Могаш хила безам бале».
21.00 — «Ха».
21.35 — Европейски чемпионий кубок. Финала 1/8. «Зенит» — «Куусюси» (Финлянди). 2-гIа тайм.
22.20 — «Тахан дунен тIа».
23.30 — УЕФА кубок. Финала 1/16. «Эйндховен» (Голланди) — «Днепр». Голландера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Керда Хихани». Документальни телефильм.
8.35, 9.35 — Географи. 7-гIа класс.
9.05, 12.55 — Немций мотт. Хьеха 1-гIа шу.
10.05 — Астрономи. Планеташ.
10.35, 11.40 — Юкъара биологи. 9-гIа класс.
11.05 — «Дезали школеи». Тележурнал.
12.20 — А. Толстой. Произведеней оагIонаш тIа гIолла.
13.25 — Д. Д. Шостакович.
14.10 — Природоведени 2-гIа класс. Iаи ийчо мишта ю оанхараша.
14.30 — Иван Мележа кхелий книжкаши.
15.15 — «Кердадараш».
17.20 — «Обыкновенный развод». Телефильм.
17.40 — Депутатски гIулакхаш (гIалгIай меттала).
18.10 — «Каракумски оамал». Документальни фильм.
18.20 — «Нохч - ГIалгIайчен ди».
18.40 — Фильм-реклама.
18.45 — «Могашле» (нохчий меттала).
19.15 — Киножурнал.
19.25 — Халкъа тIахьожама контроль.
19.45 — Керттера турпал — вай ханархо. М. Мусаев ваь 70 шу дизара (нохчий меттала).
20.00 — «Бийса даьккъала хийла шун, бераш!»
20.10 — XXVII-ча съезда мakъадолхаш. Назрановски района къахьегамхой планаши гIулакхаши.
21.00 — «Ха».
21.35 — Экрана тIа — нинокомеди. «Адрес доаца воI».
23.00 — «Кердадараш».

РЕСПУБЛИКА ЭКРАНАШ ТIА

«ХЬА ИИКХА СИГАЛЕ»

Талант йола Iилманхочоа инженер волча Михаил Самарина кулгалдеча конструкторски бюрос чакхбоаккхаш латт чIоагIа бехктокхаме болх — фегарча кхерамзленна лаьрхIа йола керда зенитно - ракетни комплекс хьакхоллилга. «Заслоно» теркалду Iилманеи техиканеи карагI мел даьнна кердадараш, цунна ца дулуш цхьаккха а хIама дусаргдий - хьогI, аьнна, хеталу. Амма гучадоал США «Блоу» яха бомбардировщик хьакхеллалга. Кердача американски герзаца къовсам лоаттабара эффективни средство хулалургйий «Заслонах?» яхача дешаех лаьца да лакхехьа цIи яьккха А. Довженко цIерагIча киностуде оттадаь керда кино.

А. Беляева сценарех из фильм даьккхад режиссераша Владимир Горпенкосеи Исаак Шмарукеи.

Михаил Самарина роль ловзаю актера Эммануил Виторгана.

«ИЛЛЕШ КАРАДЕРЗАДАЬР ЦIАВЕРЗАР»

...Ахкан лотаденнача дийнахьа Конетдага лоамашта юххе уллача юрта тIабоагIача новкъа гIолла ши саг воагIа. Хоза юхь йола къонах шийна цIаькха а уж лепаш дола лоамаши баьццара аренаши бIарга ца яйча санна дIа-юха хьежаш воагIа. Цунна уллув я тIем тIара мар цIавалцца хьийжа сесаг. Хештекага хьежаш бар берригa юргахой а. Даьдаь пандара оаз цхьаннечун тара йоацаш екар цун кара, хIаьта сапаргIата доаккхаш дола иллеш юрта декаш хулар цIаккха а ца соцаш. Цунца нийсдургболаш иллиаларxой а музыканташ а бацар ерригача округе.

Цу иразеча дийнахьа кхерам хIана латт-теш Патмай бIаргашка? Хала хиннача човнаша хIама дагадоагIаргдоацача ваьккха хиннав Хештек. Ший дукхаеза сесаг а наьна лаьтта а довзац цунна, дицденнад иллеш а.

А. Тагана дувцара мотивегIа даьккхача цу фильме вIашагIтехай сюжета ши лини. Хьалхаръяр — Хаштека вахар юхадийндергдола цуннеи Патманеи юкъера безам, шоллагIъяр — цаI мара воаца воI тIем тIа вайнача къаьнача Заман-эджех лаьца дувцаш.

ТIемо наьха дегашта яь кIоарга а ерзанца а йола човнаш ювцаш дола фильм шоаш доаккхаш режиссера Ильмурад Бекмиевеи сценариста Булат Мансуровеи хьагойтад фуннагIа хилча а халкъа дог тIемга оачалургдоацилга, иллега, искусствага, вахарга цун кхувдар делургдоацилга.

Фильме дакъа лоацаш ба туркменски кинематографа бовзаш бола говзанчаш М. Аймедова, Х. Нарлиев, С. Атаева.

«ДОТТАГIАШТА ТИША БОЛХ БЕ ИИШ ЯЦ»

Таджикски кинематографаша зрителашта могаду режиссера А. Кудусова, А. Рабиева сценарех даьккха из керда фильм. ДоттагIашта тешаме хила веза, яхаш, дола из бакъдар городе цаI мара йоаца говр езаш болча кIаьнкаи воккхача сага тIема ветеранаи юкъера бувзам бусташ бола боарам а хиле дIаотт.

...Кердача цIагIа нах баха ховшаш бар. Тайп - тайпарча районашкара хьадаьхка бераш вIаши довза долалора цу сахьате, бакъда, къувса а лора уж. Цу къовсаме нотало яьккхар говзача, комбинатора Надира, бакъда, фильма турпал Сухраб дукха къамаьл ца деш, духьалъоттaлургволаш волга кхета а даь, цунах ший новкъост ве лаьрхIар цо.

Фильме керттера ролаш ловзаю Х. Умаровеи М. Насруллаевеи.

В. КОВАЛЕВА.

Книжкаша вIаши гаргакхувл

«Плакат» яхача тика чу социалистически мехкий литература отдела инициативагIа чакхйоаккхаш я ГДР литература декада. ПоагIача беса кийчъяь стеллаж: тика чу баьхкарий теркам тIаозаш да исторех, политиках, искусствах, медицинах дола книжкаш, ГДР арадаьнна художественнии берийи литература.

Декада хьайийллар тика йоккхагIйолча продавеца Н. С. Лиховидовас цо обзор йир тика чу йолаш йолча ГДР кепайоазон продукце, дийцар декада йолча юкъа малагIа мероприятеш чакхйоахаргья. Декада керттера событи немецки йоазонхой кхолламах йола викторина я. Безам барий таро хургья кхадж боагIача лотерее дакъа лаца.

Декада дIакъовларгья Чехова цIерагIча республикански библиотека болхлоша немецки литература довзарца экскурси ярца.

«Плакат» яхача тика болхлоша цу тайпара шоай балха керда традици дIайолаяьй. ДIахо дIайодача хана чакхйоахаргья Польша, Чехословаке, Венгре, кхыдолча социалистически мехкий литература декадаш.

М. ТУТАЕВА.

НГIАССР КУЛЬТУРА МИНИСТЕРСТВО
НОХЧ - ГIАЛГIАЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ МУЗЫКАЛЬНИ УЧИЛИЩА ДIАКХАЙКАДУ ПОДГОТОВИТЕЛЬНИ КУРСАШКА ДЕША ДIАИЙБЕШ ХИЛАР УКХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕХ:

Музыка теори.

Хоровой дерижировани.

Халкъа инструменташ (баян, аккордион, къаман каьхата пандар, халкъа ударни инструменташ, дахчан пандар, кхьяраш).

Подготовительни курсашка дIаийбу художественни самодеятельноста доакъошхой, берий музыкальни а хоровой а школаш яьхараш.

Музыкальни училище дIаэцара бIарччача шера консультацеш ю.

Заявленеш дIайийю хIара денна 10 сахьат даьлча деиз делкъел тIехьагIа кхо сахьат даллалца.

Справкаш тел укх телефонех: 3-36-67, 3-58-93.

Училища адрес: 364021, г. Грозный, ул. В. Терешковой - Николаевой, 2.

КАГИИ НАХИ МЕХКАРИИ!
МУКЪАБАЬННА ЗАПАСЕ БОЛА ТIЕМАХОЙ!

№ 10 йолча Грозненски юкъерча профессионально - технически училища дIакхайкаду 1985—1986 дешара шера кхы а дешархой дIаийбеш хилар укх специальностех:

1. Юрта гIишлош хьалъяра вола говзанча (стипенди 30 сом).

2. Каменщик - монтажник 8 класс яьккхараш — 2 шу (паччахьалкхен Iалашо), 10 класс — 1 шу (стипенди 30 сом).

ЧIоагIа эшаш бараштa общежити лу. Практике болаш болх баь даьккхача ахчах 50 процент дIалу практиканта.

Училище «тIехдика» йистеяьккха дешархой экзамен а ца хоатташ (къамаьл а дий) дIаийбу институташка. Отметкаш 4 а 5 а йолаш баьнараш экзамен а ца хоатташ дIаийбу профтехобразоване индустриально - педагогически техникумашка.

Училища адрес: г. Грозный, Заводской район, улица Социалистическая, 40, СПТУ-10.

Автобусаш 3, 3-а, 33; трамвай 2, 5 «Двухэтажка» яхача остановке кхаччалца.

ФЕЛЬЕТОН

ДУФЕ ХЬАДЖ

Бус ший беша чу а ваьнна, гали дизза нарсаш а гульяь воалла Цаген ховеннав даьна.

— Iа фу леладу, ва Цаген? Хьо мишта нийсвеннав са беша? — тIачайхав из.

— НIоагIа хьекхача михо хьа беша чукхессав со, — аьннад Цагена.

— Беша чу-м михо ма кхессавий хьо, — аьннад дас. — ХIаьта нарсаш хIана яьхай Iа.

— Са бехках дац из, — къарвеннав Цаген. — Цу михо се кхы а дIахо дIавехьар кхераш кайийттай аз царех.

— Мегад! Цох а теш со. ТIаккха гапе чу мишта нийсъеннай уж? — хаьттад беша дас.

— Со-се а латт уж цу чу мишта нийсъеннай ца ховш цецваьнна, — къарлуш хинневац Цаген.

Бакъда, из аргда оаш, ше ма барра фаьг ба. Оаш-м ала а мег... Шо дахалда аргдац Боров Михаила-м. ХIанз аз дIахойтаргда шуга хIана аргдац.

Iан цIайзача, шийлача дийнахьа яйзар Боров Михаила Шамилева Тамара. Безаме дар хьалхара дешаш, хаттараш. Пальто чопилгаш хьедаьстача а шийла хетаргйоацача даьлар гIулакх. Цхьацца-шишша дувцаш уж латтача юкъе тоъал ха яьлар. Кастта юха а шоаш вIашагIкхетаргхилпарах дог тийша болаш дIакъаьстар уж.

Керда вIашагIкхетар вIалла а дагадоацача тайпара хилар. Тамара дIаяхачул тIехьагIа бIарг сийрда баьнна вола Боров тика чу вахар. Къаракъеи чхьагIарен ши шуша ийцар. ВагIаш дIахоарцайир царех цаI. Лотабеннача керо корта бIогора боалабир. Саьнга дIа а этта, шийга хьаволе яхаш кулг лестадеш Тамара латташ санна, хетаделар цунна. Дог айденна волаш араваьлар Боров цIагIара.

Тамара цIагIа яцар. Хала дале а юхаверза везаш хилар. Чувахачул тIехьагIа гIайгIане корах арахьежаш латташ дукха ха яьккхар Михаила. ХIаьта селлара дукха керта чу хьувзача уйлашта цаI мара дарба корадензар... дIахоарцайир шоллагIа шуша а. ХIанз болар ша тIа баьннача Iатта дар санна дале а деррига дуне ший доалахьа долаш санна хетар цунна.

Юха а Тамара яхача цIенгахьа дIалестар «борз». Корах тата дир. Саг вацар цIагIа. Хьаозайича кора гаргаш етте хьаеллаелар. Маларо бIогора боалабаьча керто дIахо де дезар хьааьлар цунга. Теккха цIагIа дIачуваьлар Боров. Кора гаргаш юха дIа а къайла, тайжача боларце цу цIагIа латтача магнитофона тIавахар из.

Дукха ха ялале Пугачева Аллай хозача оазо хьалдизар цIа. Лерг дилла ладувгIа эттар цунга Михаил. Ше мишта воал а ца ховш сцена тIара зала чу IокIалваьнна маэстро вар Аллас вийцар. Сов цунах къахьийтта, бIаргех хий даьлар Боровна. Фу бахьан долаш Iоваьккхав из сцена тIара? ХIана Iийнай профком мугIарерча болхлоча оарцагIа ца йоалаш? Шийна дага а доацаш, истола тIа улла Тамаре мерех хьекха йовлакх хьа ийца, бIаргех Iоуха хий дIадаьккхар цо.

Илли йистедаьлча, велхачара сецар Боров. Ше а цецваьлар из ший дог селла кIаьда хиларах. Истола тIа улла Тамаре ехк хьекха корах чувоалача хана кегаенна мосаш дIанийсйир цо. ТIаккха истола тIа латта дуфе шушинг бе еллар.

Цу ханна ниI тохаш а хеза юхахьежар Михаил. Цецъяьнна укхангахьа хьахьежаш латтар... Тамара. Цхьаь яцар из. Цунца вар из накъаяккха хьавена милиционер Берснукаев Султан. Милицецара бегаш дика боацилга ховш вола Михаил баге йийллача висар. Ше отделе дIавугача хана а Iимад яккханзар цо. Укхаза отгадаьча протокола тIа вайна массанена берий хана денз довзаш долча алапашца дIаязъяьй Тамаре истола тIа ихкачеи тIаккха Борова кисара хьаяьхачеи хIамай. Сийнача бесара ехк, мерех хьекха йовлакх, «Незабудка» яхача дуфе шушинг.

Наьха дуфех хьадж яхар харцахьа лаьрхIар Старопромысловски халкъа судо. Цул совгIа, Борова хьалхара йоаккхаш а хиннаяц из. Чувоаллаш цаIи ахи шу даьккха, из набахтара цIавена дукха ха хиннаяц.

— Даьла ва теш, уж хIамаш сай киса мишта кхаьчай ма хац сона, — яхаш Iокадар Михаил.

Фуд цига тамаш е. Цагена гапе чу нарсаш мо дIакхаьча хургья-кх уж а...

Наьха дуфе хьажо бIогора боалабаьрашта юкъе я Баркинхоева Хьава а. Цхьабакъда, Алиева Верай истола тIара цо дихьар «Незабудка» яха дуфи дацар, «Незнакомка» яхар дар.

Атцаева Раиса бIаргаяйча чIоагIа гIадъяха хьайзар Хьава. Неш хьакхетарал совгIа, тахан из яь ди а дар. Мишта чакхдоалийт яь ди че ца еш?

Дунен тIа мел дола хоза хIамаш дийца баьлча, шоашта йовзаш йолча Алиева Верах бIарг тоха лаьрхIар мехкараша. ЧIоагIа мерза вIашагIкхийттар уж. Вера раьза хилар Хьавай яь ди дездеча йола. Чехка лоалахошка яхар из, ший цIагIа юсача зIамигача йиIигага хьажа елар духьа. Цхьабакъда, лоалахой цIагIа а боацаш юхаера.

Дукха ха ялале, хьаьший дIабахар. ТIаккха мара ханзар Верайна дошо гIоз, дошо кулон, пудра кIопилг, «Незнакомка» яха дуфе шушинг йоацилга. Яйнача хIамай мах 615 сом бар. Цу сахьате милици оарцагIъяьккхар Верас. Дукха ха ялале Баркинхоева Хьавейгара хьакорайир яйна хIамаш. Хетаргахьа, дуфех хьадж а йоаккхаш, батах пудар а хьокхаш, пIелга тIа дошо гIоз и кач дошо кулони лелае лаьрхIа хиннай Хьава.

ТIехьагIа, суде ше уж хIамаш бегашта, кIеззига лела а яь юхаIойохкаргйолаш хьайцеяр, яхаш дувцаргда цо. ХIаьта Вера йолчара арайоалаш ше уж хIамаш Iокиса ехкалга йицъенна хиннай из. Дагахьа во хIама доацаш даьд цо из гIалат.

Мала тешаргва Борова Михайлеи Баркинхоевa Хьаваси дувцача фаьлгех? Тешанзар царех Старопромысловски халкъа суд а. Зуламхошта законагIа доагIа таIезар дир.

М. КАРТОЕВ.

РАДИО

22 ОКТЯБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» яхача республикански газетий обзор.
8.23 — «Сердало» яхача республикански газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (гIалгIай меттала).
8.36 — Симфонически ашарий концерт (галгIай меттала).
9.15 — «Автомобилисташ яхье баьннаб» (нохчий меттала).
9.30 — «Вай ханара къона саг» (гIалгIай меттала).
16.00 — Передачай программа (гIалгIай меттала).
16.01 — «Берий хьакъехьа бокххий бараштa» Сухомлинске педагогически тIехьаленцара. Беседа (гIалгIай меттала).
16.16 — «Съезда хьалхарча яхье хьалхалаттараштa». Концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — КПСС XXVII съезда — хьинареча къахьегама 27 декада! «Шоаш денна дош нхоачашдеш ба хьайбаш леладераш» (эрсий меттала).

УКВ

17.00 — Крылатов. «Из деррига а ишта этта дац» яхача спектакля радиокомпозици.
17.58 — «ДуIал-дарзал низ болашагIа» яха Хамхоева дувцар.
18.14 — Композитора Бексултанова произведенешцара концерт.
18.38 — Нохч-ГIалгIай иллеши ашараши.

23 ОКТЯБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» яхача республикански газета обзор.
8.23 — «Ленинан некъ» яхача республикански газета обзор.
8.30 Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.36 — Моттигерча композиторий произведенеш (нохчий меттала).
11.15 — Эффективноста доазонаш (гIалгIай меттала).
11.30 — Концерт (гIалгIай меттала).
15.15 — «ЦхьоагIо йолча дезале» (гIалгIай меттала).
15.35 — «Ден темах» (эрсий меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам (эрсий меттала).
16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала).
16.15 — Концерт (нохчий меттала).
16.45 — «Кердача дешара шера къахьегамхошта марксистско-ленински дешар Iомадар». Беседа (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — ХIана лохденнад шура йоанихалга? Грозненски района «Советская Россия» яхача колхозера передача (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — Эстрадни обозрени.
17.57 — ДIалоих Эдисултанова. Концерт.
18.27 — Моттигерча авторий произведенеш.

Хаоттам

Тахан республика гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 5 — 10 метр сиха мух а болаш, фегара температура республике гIолла 7—12, Грозне 9—11 градус йIовхал а йолаш ха хила мег.

Кхоанеи ломмеи кхоаллешаш а йолаш, лаьгIо догIа а делхаш, бе-беча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр сиха мух а болаш, фегара температура бийсашка 2—7, деношка 5—10 градус йIовхал а йолаш ха латта тарлу.

Метеостанци.

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!
ДIАХОХЬОШ ДА 1986 ШЕРА
«СЕРДАЛО»
ГАЗЕТА ЯЗЛУГА
Газет язду «Союзпечата» ерригача отделенешкеи агентствашкеи, предприятешкарча, учрежденешкарча, организацешкарча общественни уполномоченнеша.
Газет яздара мах: шера—4 соми 8 кепиги, ах шера—2 соми 4 кепиги.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; письмой — 2-85-64, корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора—2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04, промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00326. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4818.